KUMMISSJONI DWAR IL-VJOLENZA DOMESTIKA

KUMMISSJONI DWAR IL-VJOLENZA DOMESTIKA

Rapport Annwali

Marzu 2009 - Frar 2010

Werrej

Messaġġ **9**
Daħla **11**

1. Introduzzjoni **13**
1.1.1 Membri tal-Kummissjoni 14
1.1.2 Uffiċċju tal-Kummissjoni 17
1.2 Sommarju tax-xogħol 17
1.2.1 Laqgħat tal-Kummissjoni 17
1.2.2 Is-Sottokumitati mwaqqaf mill-Kummissjoni 18
1.2.3 Kumitati oħra 19
1.3 Attivitajiet lokali 19
1.4 Xogħol ieħor 21
1.4.1 Xogħol Internazzjonali 21
1.4.2 Proġetti 21
1.5 Finanzi 22

2. Pjan Nazzjonali ta' Azzjoni dwar il-Vjolenza Domestika **23**
2.1 Miżuri legali u ta' politika 23
2.2 Sapport u protezzjoni lill-vittmi 25
2.3 Ġbir ta' *Data* 29
2.4 Tkabbir ta' Konoxxenza 30

3. Tkabbir ta' Konoxxenza **33**
3.1 Preżentazzjonijiet 33
3.2 Komunikazzjoni mal-Ġudikatura u mal-Qrati 33
3.3 Tkabbir ta' konoxxenza: il-Pubbliku 34
3.4 Websajt 35

4. Żvilupp tas-Servizz u tal-Linji ta' Politika **37**
4.1 Laqgħa mas-Sur Frans Borg, Segretarju Permanenti, Ministeru għall-Politika Soċjali 37
4.2 Laqgħa mas-Sur Joe Ebejer, Kummissarju dwar il-Protezzjoni tal-Informazzjoni 37
4.3 Laqgħa ma' Dr Therese Cachia Commodini, President Organizzazzjoni għall-Promozzjoni ta' Drittijiet tal-Bniedem (Malta) u s-Sinj Philippa Arrigo 38
4.4 Laqgħa mal-Aġenzija msemmija responsabbli għall-organizzazzjoni ta' programmi ta' prevenzjoni, terapija u/jew ta' kura għall-vittmi u awturi ta' vjolenza domestika 38
4.5 Reviżjoni tal-liġi dwar il-vjolenza domestika 39
4.6 Kuntatt ma' entitajiet oħra 39
4.6.1 Kuntatt mal-forum ta' min jaħdem fil-qasam tal-vjolenza domestika 39
4.6.2 Kuntatt mal-Fondazzjoni *Richmond* 40
4.6.3 Kuntatt mal-Kummissarju tal-Pulizija 40
4.6.4 Kuntatt mal-*Jesuits Refugee Services* 40

5. Unjoni Ewropea, il-Kunsill tal-Ewropa u Proġetti Internazzjonali 41
5.1 Fond Soċjali Ewropew 41
5.1.1 FSE 3.43 *Dignity for Domestic Violence Survivors* 41
5.1.2 *Care Creates Change* 42
5.1.3 *Economic Empowerment for Victims of Domestic Violence* 42
5.2 Il-Programm *DAPHNE* III, 2007-2013 42
5.2.1 Laqgħat tad-*DAPHNE* 42
5.2.2 Applikazzjoni ta' Malta 43
5.3 Grundtvig 3 43
5.4 Kunsill tal-Ewropa 44
5.4.1 Laqgħat tal-Kumitati dwar il-Prevenzjoni u l-Ġlieda tal-Vjolenza fuq in-Nisa u l-Vjolenza Domestika 44
5.4.2 Laqgħa mal-konsulent għall-Kunsill tal-Ewropa 44
5.5 Unjoni Ewropeja 44
5.5.1 Laqgħa mal-Assistenta dwar il-Politika tal-Viċi-President tal-Unjoni Ewropeja 44
5.5.2 Konferenza dwar il-Miżuri u l-Istrateġiji sabiex tiġi Miġġielda l-Vjolenza tal-Irġiel kontra n-Nisa 44
5.5.3 Seminar dwar il-Vittmi 45
5.5.4 Laqgħa msejħa mill-Ambaxxatriċi Spanjola 45
5.5.5 2010 Is-Sena Ewropeja sabiex tiġġieled il-Faqar u l-Eskluzzjoni Soċjali 45
5.6 WAVE *Women against violence Europe* 46
5.7 Kwestjonarji 46
5.7.1 Kwestjonarju dwar il-Vjolenza kontra n-Nisa min-Nazzjonijiet Uniti 46
5.7.2 Kwestjonarju tal-Organizzazzjoni Dinjija tas-Saħħa 47
5.7.3 Kwestjonari tal-Kunsill tal-Ewropa 47
5.7.4 Kwestjonarju tal-*Euromed* 47
5.7.5 Kwestjonarju tal-Pjan ta' Azzjoni tal-*Commonwealth* dwar l-Ugwaljanza tas-Sessi 2005-2015 47
5.7.6 Rapporti tal-Grupp ta' ħidma tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropeja dwar mistoqsijiet soċjali 47

6. Riċerka u Statistika 49

7. Konklużjoni 51

Appendiċi A 52
Appendiċi B 53
Appendiċi Ċ 56
Appendiċi D 59
Appendiċi E 60
Appendiċi F 62
Appendiċi Ġ 64
Appendiċi Ħ 66

Messaġġ

Sa mit-twaqqif tagħha fl-2006 bis-saħħa tal-Att dwar il-Vjolenza Domestika, l-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika dejjem wettqet proġetti u inizjattivi, li juru ir-realtajiet ħorox tal-vjolenza domestika. Permezz ta' dawn il-proġetti u inizjattivi qed titqajjem kuxjenza fis-soċjetà Maltija dwar is-sofferenzi soċjali tal-vjolenza domestika. Indubjament, ingħatat attenzjoni kbira sabiex jiġi provdut servizz ta' sapport u protezzjoni lill-vittmi ta' vjolenza domestika permezz ta' tim multi-dixxiplinarju ta' professjonisti dedikati.

Il-vjolenza domestika hija offiża kontra id-dinjità umana. Il-vjolenza domesitka mhiex marbuta ma xi klassi soċjali jew ekonomika u hekk hi trattata fil-qafas legali dwar il-vjolenza domestika, li jinkludi l-Att dwar il-Vjolenza Domestika, il-Kodiċi Ċivili u l-Kodiċi Kriminali. Fi żgur, it-twaqqif tas-Sottokumitat dwar l-Aspetti Legali mill-Kummissjoni ser ikun għodda sabiex tiġi riveduta l-liġi fejn tidħol il-vjolenza domestika. Il-membri vulnerabbli tal-familja, bħalma huma t-tfal u l-anzjani, jkunu wkoll xi drabi vittmi ta' vjolenza domestika li jsofru l-abbuż fis-silenzju u li jixirqilhom il-protezzjoni u s-sapport xieraq. Illum ġie stabbilt qafas ta' servizzi li jsaħħu l-prospetti ta' dawk il-vittmi li jridu jaħarbu mill-kruha u l-indinjità tal-vjolenza domestika.

Il-Pjan ta' Azzjoni Nazzjonali dwar il-Vjolenza Domestika jagħti dettalji ta' programm olistiku għal reat multidimensjonali filwaqt li l-proġett tal-Fondi Soċjali Ewropej *'Dignity for Domestic Violence Survivors'* huwa mmirat sabiex jagħti forza lill-vittmi tal-vjolenza domestika u jgħinhom sabiex jidħlu fid-dinja tax-xogħol. Dan il-proġett ser iwassal sabiex jiġu żviluppati pjanijiet koordinati li jinkludu protokoli għas-setturi nvoluti f'dan il-qasam.

Ir-ringrazzjamenti sinċiera tiegħi jmorru għall-membri kollha tal-Kummissjoni, li qegħdin jaħdmu bla heda sabiex jkollna ħajja ħielsa minn kull abbuż. Nirringrazzja lill-professjonisti l-oħra kollha li jaħdmu fil-qasam tal-vjolenza domestika. Huwa biss permezz ta' koordinazzjoni u kollaborazzjoni sħiħa li nistgħu niġġieldu kontra kull forma ta' vjolenza domestika u nassiguraw futur aħjar għal dawn il-vittmi.

Dolores Cristina
Ministru għall-Edukazzjoni, x-Xogħol u l-Familja

Daħla

Għal darb'oħra qed nerġa' nikteb dawn il-ftit kliem għad-daħla tar-rapport Annwali 2009-2010. Din is-sena reġgħet kienet mimlija b'xogħol, attivitajiet, avvenimenti u aktar li bil-mod il-mod kollha jwassluna, pass wara l-ieħor, għall-għan tagħna. Mingħajr ma ndoqq it-trombi tal-Kummissjoni, nħoss li meta tqis il-ftit riżorsi li għandna, mexxejna tajjeb ħafna.

Din is-sena tagħlaq l-ewwel sena mit-tieni terminu tagħna u għalhekk imissna, u żgur li qegħdin, naraw il-frott ta' dak li sar, kif jidher aktar 'l isfel. Għal darb'oħra rrid mill-qalb nirringrazzja lill-membri kollha tal-Kummissjoni, inkluż lis-segretarja tagħna li taħdem bla heda, għax-xogħol u s-sapport tagħhom matul din is-sena. Filwaqt li ħafna drabi xtaqna li kellna aktar riżorsi umani sabiex inwettqu x-xogħol tagħna, dawk li kellna għamlu l-almu kollu tagħhom, dejjem skont iċ-cirkustanzi individwali tagħhom, biex jagħtu dak li jistgħu meta jkunu jistgħu. Dan ir-rapport mimli bil-frott tax-xogħol tagħna huwa riżultat ta' dan. Grazzi wkoll għandu jmur għall-aġenziji u l-individwi li jikkollaboraw magħna. Fl-għaqda ta' bejnietna dejjem sibna is-saħħa tagħna.

Din is-sena kienet iddominata mill-proġett tal-FSE, *Dignity for Domestic Violence Survivors*. Dan il-proġett ħoloq ħafna xogħol amministrattiv u, biex ngħidu kollox, frustrazzjoni wkoll, għall-Kummissjoni. Filwaqt li kien importanti ħafna għaliex bis-saħħa ta' dawn il-fondi setgħu jitwettqu d-diversi attivitajiet, kif hemm immiżżel fir-rapport aktar 'l isfel, dan ried jitħallas prezz għoli għalih. U dan ġie mħallas u nibqgħu nħallsuh, kif naħseb ħafna organizzazzjonijiet żgħar li jirċievu fondi bħal dawn ikollhom jagħmlu. Jekk jinstab metodu aħjar kif issir dan, żgur li jkun ta' benefiċċju għall-qasam soċjali ta' pajjiżna, u għall-ġid ta' dawk li jaħdmu fis-settur.

Għalkemm dan ir-rapport jwassal biss sal-aħħar ta' Frar 2010, huwa filfatt Ottubru 2010 meta qed nikteb dan... U għalkemm huwa, bħal dejjem, bi pjaċir li qed nikteb dawn il-ftit kliem, iżda din id-darba huwa b'xi ftit dwejjaq ukoll, minħabba li dan huwa l-aħħar rapport annwali li ser inkun qed nippreżenta bħala ċ-*Chairperson* tal-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika. Sfortunatament minħabba l-pressjoni ta' xogħol, ħassejt li kelli nirreżenja, kemm għal saħħti fiżikament u mentalment, kif ukoll għal ġid tas-settur, u dan minkejja li ħallejt nofs qalbi warajja. Jiena għalhekk irrid ukoll nuża din id-daħla sabiex nawgura lis-suċċessur tiegħi, s-Sinj Joanna Xuereb, u lill-kollegi tiegħi ta' dawn l-aħħar ftit snin. Nawgura li l-Kummissjoni, bil-għajnuna tal-kollaboraturi kollha tagħna, tkompli tagħmel il-ġid għan-nisa u għal dawk kollha li jkunu għaddew minn esperjenza ta' vjolenza domestika.

Dr Marceline Naudi
Chairperson

1. Introduzzjoni

1.1 Il-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika u x-Xogħol tagħha

Il-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika ġiet mwaqqfa bl-Artikolu 3 tal-Att dwar il-Vjolenza Domestika, Kapitlu 481 fl-1 ta' Marzu 2006[1]. Ir-rwol ewlieni tal-Kummissjoni huwa dak li tagħti parir lill-Ministru responsabbli għall-politika soċjali fuq kull aspett tal-vjolenza domestika. Fil-liġi, l-vjolenza domestika hija mfissra bħala kull att ta' vjolenza, anki jekk verbali biss, li jsir minn membru domestiku wieħed fuq membru domestiku ieħor u tinkludi kull ommissjoni li tikkaġuna ħsara fiżika jew morali lil ħaddieħor.

Il-funzjonijiet tal-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika huma stabbiliti fl-Artikolu 4 tal-imsemmi Att Dwar il-Vjolenza Domestika, kif indikat hawn taħt.

"Il-Kummissjoni għandu jkollha l-funzjoni li tagħti parir lill-Ministru fuq kull aspett tal-vjolenza domestika u b'mod partikulari fuq:

(*a*) it-tkabbir tal-konoxxenza u l-għarfien tal-vjolenza domestika u dwar il-fastidju u l-konsegwenzi li dawn iġibu u fuq il-modi u l-miżuri biex jitnaqqas l-għemil tagħhom;
(*b*) oqsma ta' vjolenza domestika li hu meħtieġ jew mixtieq li ssir riċerka fuqhom;
(*c*) l-istrateġiji biex tiġi esposta l-vjolenza domestika u biex jiġi ffaċilitat l-intervent ta' aġenziji u entitajiet pubbliċi u privati fir-rigward ta' vittmi u awturi ta' vjolenza bħal dik;
(*d*) l-edukazzjoni tal-pubbliku fuq l-aspetti kollha tal-vjolenza domestika;
(*e*) il-modi kif tiġi ffaċilitata l-komunikazzjoni bejn aġenziji u entitajiet pubbliċi u privati li jkunu involuti fit-teħid ta' azzjoni kontra l-vjolenza domestika;
(*f*) *standards* għal faċilitajiet ta' kura għal vittmi u awturi ta' vjolenza domestika, inklużi servizzi jew faċilitajiet ta' kenn pubbliċi jew privati;
(*g*) *standards* u protokolli għall-operaturi;
(*h*) il-proċeduri għall-koordinament effettiv f'livell nazzjonali tal-attivitajiet ta' aġenziji u entitajiet pubbliċi u privati mqabbdin fl-għoti ta' servizzi dwar materji ta' vjolenza domestika inklużi servizzi ta' sostenn;
(*i*) pjan komprensiv u koordinat għall-ġbir ta' informazzjoni dwar vjolenza domestika biex din tintuża mill-qrati, prosekuturi, uffiċjali għall-infurzar tal-liġi, operaturi tal-kura fis-saħħa, operaturi soċjali u aġenziji u entitajiet oħra b'mod li tiġi protetta l-identità tal-vittmi ta' vjolenza domestika;
(*j*) l-iżvilupp ta' pjan komprensiv għal programm multidixxiplinarju ta' prevenzjoni attiva u ta' intervent kmieni;
(*k*) it-taħriġ speċjalizzat għall-gruppi professjonali involuti; u
(*l*) il-konsultazzjoni li ssir u nisġa ta' komunikazzjoni ma' entitajiet nazzjonali u internazzjonali rilevanti oħra.

Iċ-Chairperson u l-membri tal-Kummissjoni huma responsabbli li jagħtu pariri lill-Ministru fuq it-termini ta' referenza.

1 Jista' jkun hemm aċċess tal-Liġi fuq www.domesticviolence@gov.mt

1.1.1 Membri tal-Kummissjoni

Il-membri ta' qabel tal-Kummissjoni reġgħu ġew appuntati għal terminu ta' tliet snin oħra li jagħlaq fis-27 ta' Frar 2012. Ġie appuntat ukoll membru ieħor fuq il-Kummissjoni.

Il-Kummissjoni hija għalhekk komposta minn *chairperson* u seba' membri. Il-membri komplew issaħħu l-Kummissjoni u x-xogħol tagħha bil-kompetenzi tagħhom u l-esperjenza li tvarja minn esperjenza diretta fuq il-post tax-xogħol għal-linji ta' politika, provvediment tas-servizzi, ippjanar u riċerka. B'hekk kompla t-tagħlim minn dan il-qasam u minn xulxin. Permezz tal-membru l-ġdid, il-Kummissjoni tista' issa toħloq kuntatti diretti mas-settur tas-saħħa. Bħas-snin ta' qabel, Għawdex kien ukoll irrappreżentat sabiex ikun żgurat li tiġi ndirizzata l-qagħda speċifika tiegħu.

Il-Kummissjoni bdiet is-sena, u t-terminu tagħha b'dawn il-membri, li kollha għadhom preżenti fl-aħħar tas-sena:

Dr Marceline Naudi Ph.D.(Manchester), M.A.(Bradford), B.A.

Dr Marceline Naudi ilha nvoluta fil-qasam tal-vjolenza domestika f'Malta għal ħafna snin. Hija ilha *chairperson* tal-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika sa minn Diċembru 2006. Il-professjoni tagħha hija bħala ħaddiema soċjali, b'ħafna esperjenza f'dan il-qasam, f'Malta, f'Ingilterra u fl-Irlanda. Hija lekċerer fix-Xogħol Soċjali fl-Università ta' Malta. Il-qasam ta' interess akkademiku tagħha jinkludi l-vjolenza domestika u l-ugwaljanza bejn il-mara u r-ragel, kif ukoll l-prattika *anti-opressive*, b'mod aktar ġenerali li jinkludi l-aspetti ta' razza, ta' diżabilità u orjentazzjoni sesswali. Hija rappreżentat lil Malta f'diversi fora fl-UE u fil-Kunsill tal-Ewropa fejn tidħol il-vjolenza domestika u l-vjolenza kontra n-nisa.

Ms Maria Attard M.A.T.C.

Il-professjoni ta' Maria Attard hija għalliema. Hija ilha attiva fil-qasam soċjali f'Għawdex għal ħafna snin u fil-preżent hija d-Direttur ta' Dar Gużeppa Debono, li hija dar għall-tfajliet ommijiet f'Għawdex. Hija ilha membru tal-Kummissjoni sa minn meta twaqqfet fl-2006. Hija kienet ir-rappreżentat lil-Kummissjoni fl-laqgħa Internazzjonali tal-WAVE li kienet saret l-Awstrija fl-2009. Hija pparteċipat f'diversi laqgħat tas-sottokumitat dwar l-iżvilupp tas-servizzi iżda issa ser tkun parti mis-sottokumitat dwar tkabbir ta' konoxxenza.

Dr Albert Bell Ph.D.), M.A., B.A (Hons.), B.A. (Gen.).

Dr Albert Bell huwa soċjologu u jagħti lekċers fid-Dipartiment taż-żgħażagħ u l-Istudji tal-Kommunità fil-Fakultà tal-Edukazzjoni, fl-Università ta' Malta. Huwa kellu karigi diversi fil-qasam tal-ħarsien soċjali u l-ġustizzja kriminali. Fil-preżent huwa membru fuq il-Bord tad-Diretturi tal-Fondazzjoni għas-Servizzi għall-ħarsien Soċjali u ċ-*Chairperson* tal-Fondazzjoni għas-Servizzi Edukattivi (FES). Huwa kien jippresedi s-Sottokumitat dwar ir-Riċerka u l-Ġbir ta' *Data* tal-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika sa minn meta twaqqaf mill-Kummissjoni. L-interessi tiegħu fir-riċerka jinkludu s-sottokultura taż-żgħażagħ, iż-żgħażagħ u l-politika soċjali, it-teorija soċjoloġika, l-vizzji, l-għemil anti-soċjali taż-żgħażagħ, il-ġustizzja taż-żgħażagħ, *social deviance* u l-inġiba kriminali.

Inspector Louise Calleja Dip in Mngt. Studies, MBA (Grenoble)

L-Ispettur Louise Calleja għandha *Diploma* fl-Istudju tal-*Management* mill-Università ta' Malta u *Masters degree in Business Administration* mill-*Grenoble Graduate School of Business* (GGSB). Hija ilha membru tal-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika sa minn Jannar 2007 u fil-preżent qed tippresedi it-*task group* dwar it-twaqqif tat-tim ta' rispons dwar attakk sesswali (SART).

L-Ispettur Calleja daħlet fil-Korp tal-Pulizija ta' Malta fl-1988, u ilha nvoluta b'mod attiv fil-qasam tal-vjolenza domestika sa mill-1999, wara li laħqet Spettur tal-pulizija. Hija tagħti lekċers fuq il-vjolenza domestika fl-Akkademja tal-Pulizija.

Dr Taygeta Firman M.D.

Sa mill-1985, il-professjoni ta' Dr Taygeta Firman kienet ta' tabib mediku u fil-preżent qegħda taħdem fil-*Public Health Regulation Division*. Hija ħadmet f'diversi oqsma li jinkludu l-oqsma ta' speċjalizzazzjoni fis-servizzi tas-saħħa pubblika u l-kura tas-saħħa. Fl-2005, hija kisbet ukoll *Master of Business Administration (Henley Management College)*. Hija ilha membru tal-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika għal din l-aħħar sena u hija kienet ukoll innominata bħala l-*focal point* għall-WHO dwar il-vjolenza f'Malta.

Sr Joan Garner RGS. MQR.

Sr Joan Garner twieldet Malta fl-1943. Hija daħlet mas-Sorijiet tal-Bon Pastur fl-1964. Hija ħadmet fl-Appostolat tas-sorijiet tal-Bon Pastur għal dawn l-aħħar tlieta u erbgħin sena, maż-żgħażagħ u l-familji bi problemi soċjali, kif ukoll in-nisa li esperjenzaw il-vjolenza domestika. Hija damet tmexxi Dar Merħbabik, xelter għan-nisa li għaddew minn espejenza ta' vjolenza domestika, għal bosta snin. Ilha membru tal-Kummissjoni sa mit-twaqqif tagħha fl-2006 u pparteċipat fil-laqgħat tas-sottokumitat ta' tkabbir ta' konoxxenza.

Dr Roberta Lepre' B.A., LL.D

Dr Roberta Lepre' hija avukata bl-interess speċjali fl-aspetti umani u l-implikazzjonijiet ekonomiki relattivi tagħhom. Wara li telqet mill-Kummissjoni Nazzjonali għall-Promozzjoni tal-Ugwaljanza, minn fejn hija kisbet esperjenza f'diversi setturi li jinkludu pariri legali u analiżi, l-iżvilupp ta' politika u l-implimentazzjoni u l-maniġment ta' proġett tal-UE, hija waqfet il-*Weave Consulting*. Din hija kumpanija li tipprovdi servizzi ta' konsultazzjoni u taħriġ fl-Ugwaljanza, l-Maniġment ta' Diversità, l-*Corporate Social Responsibility* u Fondi tal-UE.

Barra minn hekk, hija wkoll Direttur tal-*Victim Support Malta*, organizzazzjoni mhux governativa li tipprovdi sapport lill-vittmi ta' reati, li jinkludi vittmi ta' serq u ta' serq bi żgass, ta' vjolenza domestika u ta' abbuż sesswali. Hija ilha membru tal-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika sa mit-twaqqif tagħha fl-2006, u tippresedi wkoll is-Sottokumitat dwar it-Tkabbir ta' Konoxxenza.

Mr Cornelius Mulvaney Dip.Family Therapy (UK); CQSW (UK)

Is-Sur Cornelius Mulvaney twieled Malta fl-20 ta' Marzu 1049, miżżewweġ b'erbat itfal u nannu ta' erba' oħra. Għal aktar minn disa' u għoxrin sena ħadem bħala ħaddiem soċjali, l-maġġor parti tagħhom fis-settur tas-saħħa. Dawn kienu jinkludi numru ta' snin fil-qasam psikjatriku fejn ikontribwixxa sabiex jitwaqqfu iċ-*child's guidance clinic* u il-*young persons' unit*, kif ukoll sabiex titwaqqaf il-*family therapy unit,* wara li għamel kors ta' sena fl-Ingilterra u kiseb *Diploma in family therapy*. Huwa ħadem ukoll għal sena fiċ-*child protection services* tal-Aġenzija Appoġġ u għal dawn l-aħħar għaxar snin għadu involut fil-ħidma soċjali ġewwa l-Isptar Boffa bl-ispeċjalizzazzjoni fil-kura u t-trattament tal-kanċer.

Huwa ilu membru tal-Kummissjoni sa mit-twaqqif tagħha fl-2006 u ppparteċipa wkoll fil-laqgħat tas-Sottokumitat dwar l-Iżvilupp tas-Servizzi.

Il-Kummissjoni hija wkoll megħjuna mis-Sinj Doris Vassallo, DPA, li twettaq il-funzjoni ta' segretarja tal-Kummissjoni. Hija bdiet taħdem mas-servizz pubbliku fl-1988 u fil-preżent hija is-segretarja tal-Arbitru fi ħdan id-Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali fil-Ministeru tal-Edukazzjoni, ix-Xogħol u l-Familja. Hija għandha *Diploma in Public Administration* mill-Università ta' Malta. Ilha segretarja tal-Kummissjoni u s-sottokumitati sa mit-twaqqif tagħhom fl-2006.

1.1.2 Uffiċċju tal-Kummissjoni

Il-Kummissjoni għad għandha l-uffiċċju tagħha f'żewġt ikmamar fi Blokk C Beltissebh il-Furjana. Waħda mill-kmamar isservi bħala l-uffiċċju amministrattiv filwaqt li l-kamra l-oħra tintuża bħala librerija. Il-Kummissjoni kompliet tiġbor films, kotba, teżijiet, rapporti u dokumenti relevanti oħra għal din il-Librerija. Id-dokumenti kollha ġew iddokumentati bl-intenzjoni li l-librerija tibda tinfetaħ kull ġimgħa minn Marzu 2010 bħala librerija ta' referenza għal dawk li jeħtieġu informazzjoni dwar il-vjolenza domestika. Il-Kummissjoni kompliet ukoll tirranġa l-uffiċċju tagħha skont il-ħtieġa.

1.2 Sommarju tax-xogħol

1.2.1 Laqgħat tal-Kummissjoni

Bejn Marzu 2009 u Frar 2010, il-Kummissjoni iltaqgħet ħdax il-darba, kif ġej:

	Data	Attendenza
Laqgħa 03/09:	It-Tlieta, 17 ta' Marzu 2009	7/8
Laqgħa 04/09:	It-Tlieta, 14 ta' April 2009	7/8
Laqgħa 05/09:	Il-Ġimgħa, 15 ta' Mejju 2009	7/8
Laqgħa 06/09:	Il-Ħamis, 25 ta' Ġunju 2009	4/8
Laqgħa 07/09:	It-Tlieta, 28 ta' Lulju 2009	5/8
Laqgħa 08/09:	It-Tlieta, 01 ta' Settembru 2009	5/8
Laqgħa 09/09:	Il-Ġimgħa, 09 ta' Ottubru 2009	6/8
Laqgħa 10/09:	It-Tlieta, 27 ta' Ottubru 2009	7/8
Laqgħa 11/09:	Il-Ġimgħa, 11 ta' Diċembru 2009	5/8
Laqgħa 01/10:	Il-Ġimgħa, 29 ta' Jannar 2010	6/8
Laqgħa 02/10:	Il-Ġimgħa, 19 ta' Frar 2010	7/8

Kull laqgħa damet bejn sagħtejn u tliet sigħat. Il-maġġoranża tal-laqgħat saru fi Blokk C, Beltissebħ, il-Furjana, filwaqt li dik ta' Ġunju 2009 saret f'Dar Gużeppa Debono f'Għajnsielem, Għawdex.

1.2.2 Is-Sottokumitati mwaqqaf mill-Kummissjoni

Matul din l-aħħar sena, il-Kummissjoni laqqgħet id-diversi sottokumitati u gruppi li waqfet, kif jidher aktar 'il quddiem f'dan ir-rapport. Dawn jinkludu:

- Is-Sottokumitat dwar l-Iżvilupp tas-Servizz[2] - dan is-sottokumitat hu magħmul minn ħaddiema f'dan il-qasam li jirrappreżentaw lid-diversi entitajiet li jipprovdu s-servizzi. Dan is-sottokumitat jiltaqa' regolarment sabiex jiddiskuti l-oqsma dwar l-istandards, il-prattika, il-problemi u s-soluzzjonijiet. Dan is-sottokumitat iltaqa' ħames darbiet f'dan il-perjodu.

- Is-Sottokumitat dwar ir-Riċerka u Ġbir ta' *Data*[3] - dan is-sottokumitat hu magħmul minn rappreżentanti mis-sezzjonijiet dwar ir-riċerka/*data* minn diversi entitajiet u Ministeri li jmissu mal-qasam tal-vjolenza domestika. F'dan il-perjodu, is-sottokumitat iltaqa' seba' darbiet, kif ukoll iltaqa' darb'oħra f'laqgħa Ad Hoc.

- Is-Sottokumitat dwar it-Tkabbir ta' Konoxxenza[4] - dan is-sottokumitat reġa' beda jiltaqa' f'Awwissu 2009 u hu magħmul minn rappreżentanti mill-uffiċċju tar-relazzjonijiet pubbliċi tal-Ministeru tal-Politika Soċjali u mill-Fondazzjoni għas-Servizzi għall-Ħarsien Soċjali (l-aġenzija msemmija). Matul dan il-perjodu, s-Sottokumitat iltaqa' tliet darbiet.

- Il-Grupp dwar il-Programm *DAPHNE*[5] - dan il-grupp hu magħmul minn rappreżentanti minn diversi entitajiet li għandhom x'jaqsmu mal-qasam tal-vjolenza domestika, li kienu nteressati u eliġibbli sabiex japplikaw għall-Fondi tal-Unjoni Ewropeja taħt il-programm *DAPHNE* III. Il-grupp ġie mwaqqaf sabiex jiffaċilità l-proċess biex issir applikazzjoni waħda. Dan il-grupp waqaf jiltaqa' f'Mejju 2009 wara li ntbagħtet l-applikazzjoni għall-fondi.

- *Task group* dwar is-Seminar[6] - grupp *Ad Hoc* tall-Kummissjoni iltaqa' diversi drabi sabiex jorganizza l-elementi prattiċi tas-seminar li sar f'Novembru 2009.

- *Task group* dwar tim ta' rispons dwar attakk sesswali(SART)[7] - dan it-*task group* ġie mwaqqaf f'Mejju 2009. Ir-rappreżentanti f'dan il-grupp ġejjin mill-entitajiet ewlenin u qed jaħdem lejn il-possibbiltà li jitwaqqaf tim ta' rispons dwar attakk sesswali li jkun effettiv u sensitiv għal din il-problema u li jkun jopera mill-Isptar Mater Dei. It-*Task group* iltaqa' għaxar darbiet matul dan il-perjodu ta' rappurtar.

B'kollox saru tmienja u tletin laqgħa matul is-sena li jikkonċerna dan ir-rapport, u kienu jinvolvu erbgħin persuna differenti.

2 Ara rapport tas-Sottokumitat Appendiċi B
3 Ara rapport tas-Sottokumitat Appendiċi Ċ
4 Ara rapport tas-Sottokumitat Appendiċi D
5 Għar-rapport dwar *Daphne Group* ara Appendiċi E
6 Għar-rapport tas-Seminar ara Appendiċi F
7 Għar-rapport dwar is-SART ara Appendiċi Ġ

1.2.3 Kumitati oħra

Il-Kummissjoni ġiet mistiedna biex tkun parti mill-*Platform for Children* li ġiet mwaqqfa mill-Kummissarju tat-Tfal. Din tiġbor flimkien l-organizzazzjonijiet diversi li jaħdmu mat/għat-tfal sabiex jinħoloq kommunikazzjoni aħjar u leħen aktar b'saħħtu fl-iżvilupp tal-politika. Dr Marceline Naudi, *Chairperson* tal-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika ġiet mistiedna sabiex tmexxi seminar li sar fid-19 ta' Jannar 2010 f'Dar San Gużepp, Santa Venera. Sr Joan Garner attendiet ukoll għas-seminar. Il-Kummissjoni qed tkompli tkun rappreżentata fil-laqgħat tal-*Platform for Children* mis-Sinj Maria Attard u minn Sr Joan Garner.

Il-Kummissjoni kienet rappreżentata wkoll minn Dr Albert Bell fuq il-Forum għall-Familja li ġie mwaqqaf mis-Segretarju Permanenti ta' dak li kien il-Ministeru tal-Politika Soċjali. Dan il-Forum ltaqa' seba' darbiet matul dan il-perjodu. Fil-laqgħa finali li saret f'Jannar 2010, il-Kummissjoni kienet irrappreżentata mis-Sur Cornelius Mulvaney.

1.3 Attivitajiet lokali

Bħal fi snin preċedenti, bejn Marzu 2009 u Frar 2010, iċ-*Chairperson* u l-membri tal-Kummissjoni kienu mistiedna sabiex jattendu u jipparteċipaw f'numru ta' seminars, konferenzi u attivitajiet oħra, kif jidhru hawn taħt. Il-Kummissjoni ppruvat li tkun rappreżentata minn mill-inqas membru wieħed jew aktar, inkluża s-Segretarja tal-Kummissjoni, għad-diversi attivitajiet li ġiet mistiedna li tattendi. Madankollu dan ma kienx dejjem possibbli. Il-parteċipazzjoni f'dawn l-attivitajiet tkompli tippermetti lill-Kummissjoni biex iżżomm l-profil tagħha u tkompli tenfasizza l-importanza tal-glieda kontra l-Vjolenza Domestika f'Malta. F'dawn l-attivitajiet ukoll tinġabar informazzjoni utli, u jippermettu kommunikazzjoni ma' entitajiet nazzjonali u internazzjonali.

- L-ħames Konferenza Annwali organizzata mill-Kummissjoni Nazzjonali għall-Promozzjoni tal-Ugwaljanza li saret fil-Lukanda La Meridien, San Ġiljan nhar il-Ġimgħa 6 ta' Marzu 2009 (attendew Dr Marceline Naudi, Sr Joan Garner, is-Sinj Doris Vassallo).

- Seminar organizzat mill-Kummissjoni għall-Familja dwar ir-rapport *"Family Poverty and Social Exculsion with a special emphasis on children"* ippreżentat minn Fr Charles Tabone u s-Sinj Angela Abela nhar il-Ġimgħa 6 ta' Marzu 2009 (attendiet Dr Marceline Naudi).

- *"Kick-off" meeting* dwar id-demarkazzjoni ta' fondi tal-UE organizzata mill-Uffiċċju tal-Prim Ministru nhar il-Ħamis 9 ta' April 2009 (attendiet Dr Marceline Naudi).

- Seminar intitolat B'Kuxjenza Socjali organizzat mill-Uffiċċju tas-Segretarju Permanenti li sar fil-ITS San Ġiljan nhar it-Tlieta 28 ta' April 2009 (attendew Dr Marceline Naudi u Dr Albert Bell).

- Forum ta' konsultazzjoni dwar il-*Fourth Gender Equality Action Plan* organizzat mill-Korporazzjoni Xogħol u Taħriġ fis-Sala tal-Konferenzi ETC, Hal Far li sar nhar il-Ġimgħa, 12 ta' Ġunju 2009 (attendiet Dr Marceline Naudi).

- Seminar għas-*Senior Management* bl-isem "Nimxu Flimkien" dwar il-bidliet ippjanati fi ħdan is-settur tas-servizzi soċjali organizzat mis-Sur Frans Borg, Segretarju Permanenti, Ministeru għall-Politika Soċjali fil-Lukanda *New Dolmen*, il-Qawra nhar Tlieta 21 ta' Lulju 2009 (attendiet Dr Marceline Naudi).

- Kungress intitolat *"The role of gender equality in the small states of Europe"* organizzat mill-Kunsill Nazzjonali tan-Nisa fil-Palace Hotel, Sliema nhar il-25 u s-26 ta' Settembru 2009 (attendiet Sr Joan Garner).

- Id-*Doha Colloqium* organizzat mill-Moviment ta' Kana nhar it-Tlieta 6 u l-Erbgħa 7 ta' Ottubru 2009 (attendiet Dr Marceline Naudi).

- Konferenza organizzata mill-Fondazzjoni *Richmond* intitolata "Is-Saħħa Mentali: Sfidi Lokali" li saret fil-Grand Hotel Excelsior, il-Furjana nhar il-Ġimgħa 9 ta' Ottubru, 2009 (attendiet Dr Marceline Naudi).

- *Service Area Day* organizzata mid-*Domestic Violence Unit* tal-Aġenzija Appoġġ (parzjalment iffinanzjata mill-Kummissjoni) li saret fid-Dar tal-Irtiri San Ġużepp, ir-Rabat nhar il-Ġimgħa 16 ta' Ottubru, 2009 (attendew Dr Marceline Naudi, Spettur Louise Calleja, Sr Joan Garner, is-Sinj Maria Attard u s-Sinj Doris Vassallo).

- Laqgħa organizzata mill-Kummissjoni Nazzjonali għall-Promozzjoni tal-Ugwaljanza sabiex jiddiskutu l-*Commonwealth Plan of Action Mid-Term review - Malta report*, li saret f'Gattard House Blata l-Bajda nhar il-Ġimgħa 23 ta' Ottubru, 2009 (attendiet Dr Marceline Naudi).

- Taħriġ dwar aspetti differenti ta' vjolenza domestika organizzat mill-Fondazzjoni għall-Ħarsien tas-Servizzi Soċjali b'kollaborazzjoni ma' WAVE li sar f'Dar San Gużepp, Sta Venera bejn it-Tlieta 24 u l-Ħamis 26 ta' Novembru 2009 (Dr Marceline Naudi attendiet ġurnata minnhom - sfortunatament ħadd ma seta' jattendi l-ġranet l-oħra).

- Taħriġ dwar *post-traumatic stress disorder* organizzat mill-Fondazzjoni għall-Ħarsien tas-Servizzi Soċjali bħala parti mill-programm *DAPHNE* ta' *train the trainers,* li sar nhar l-Erbgħa 21 ta' Ottubru 2009 fl-Uffiċċju tal-Fondazzjoni, Triq Braille, Sta Venera (attendiet Dr Marceline Naudi).

- Konferenza dwar il-Qorti tal-Familja organizzata mill-Ministeru tal-Ġustizzja u l-Intern li saret f'St James Cavalier, il-Belt nhar il-Ħamis 7 ta' Jannar 2010, u li ċ-*Chairperson* kienet mistiedna biex tkun parti minn wieħed mill-panel ta' diskussjoni.

- Konferenza Nazzjonali dwar il-familja li kienet organizzata mill-Uffiċċju tas-Segretarju Permanenti tal-Ministeru tal-Politika Soċjali li saret fil-Lukanda *New Dolmen*, il-Qawra nhar il-Ġimgħa 22 u s-Sibt 23 ta' Jannar 2010 (attendew Dr Marceline Naudi, s-Sur Cornelius Mulvaney u s-Sinj Maria Attard).

- Laqgħa ta' introduzzjoni organizzata mill-Ministru Dolores Cristina, Ministru għall-Edukazzjoni, x-Xogħol u l-Familja u Dr Christopher Bezzina, Segretarju Permanenti li saret fil-Ministeru għall-Edukazzjoni, x-Xogħol u l-Familja, Palazzo Ferreria, Triq ir-Repubblika il-Belt Valletta nhar it-Tnejn 15 ta' Frar 2010 (attendiet Dr Marceline Naudi).

Il-Kummissjoni kienet mistiedna wkoll għal numru ta' konferenzi u seminars oħra iżda sfortunatament ħadd ma seta' jattendi minħabba nuqqas ta' riżorsi umani.

1.4 Xogħol ieħor

Il-Kummissjoni kompliet taħdem fuq l-għarfien, kemm mal-pubbliku ġenerali kif ukoll mal-professjonisti speċifiċi. Il-Kummissjoni kompliet ukoll taħdem fuq ir-riċerka kif ukoll fuq is-servizzi u l-iżvilupp ta' politika, kif dettaljat aktar tard fir-rapport.

Matul il-perjodu ta' rappurtar il-Kummissjoni tat mill-anqas ħames preżentazzjonijiet lil entitajiet speċifiċi u pparteċipat f'mill-inqas għaxar attivitajiet tal-midja. Dettalji ta' dawn jinsabu fit-taqsima tlieta ta' dan ir-rapport.

1.4.1 Xogħol Internazzjonali

Il-Kummissjoni rrappreżentat ukoll lil Malta f'fora ta' livelli varji fl-Unjoni Ewropea u fil-Kunsill tal-Ewropa. Dettalji ta' dawn jidhru aktar 'il quddiem fir-rapport (f'sezzjoni ħamsa). Iċ-*Chairperson* kienet ukoll mistiedna biex tiltaqa' ma' diversi persuni, membri ta' dawn l-oqsma waqt iż-żjarat tagħhom f'Malta.

1.4.2 Proġetti

Il-Kummissjoni ġiet mogħtija fondi mill-Fond Soċjali Ewropej (FSE) għall-proġett *"Dignity for Domestic Violence Survivors"*. Diġa saru diversi attivitajiet minn dan il-proġett filwaqt li hemm diversi attivitajiet oħra ppjanati (ara sezzjoni 5.1.1). Dan il-proġett jintemm f'Novembru 2011.

Il-Kummissjoni kienet involuta wkoll fil-proġetti oħra ffinanzjati mill-FSE kif ukoll saru applikazzjonijiet oħra li d-dettalji tagħhon jidhru hawn taħt.

1.5 Finanzi

F'Jannar 2009, il-Kummissjoni ġiet allokata baġit ta' €47,000 li minnhom tħallsu l-onorarji annwali mogħtija liċ-*Chairperson* (€2,329.37) u l-membri tal-Kummissjoni (€1,747.03 kull wieħed). Il-maġġoranza tal-flus li kien baqa' €42.923, ġew utilizzati mill-Kummissjoni għal diversi proġetti, inklużi dawn li ġejjin: seminar bil-parteċipazzjoni ta' kelliema internazzjonali; kontribuzzjonijiet sabiex jagħmel tajjeb għall-ammont użat mill-fondi li ġew mwaqqfa b'kollaborazzjoni ma' entitajiet oħra biex jipprovdu protezzjoni tal-pulizija għall-persuni li qed jesperjenzaw vjolenza domestika meta jattendu seduti tal-Qorti u sabiex jiġi provdut appoġġ lill-ħaddiema tal-vjolenza domestika li jittrattaw ma' nisa li qed jesperjenzaw problemi ta' saħħa mentali; kotba u dokumenti oħra għall-librerija; u ġew użati l-fondi għall-attivitajiet tal-proġett tal-FSE sakemm jiġu allokati l-fondi tal-proġett stess[8].

F'Jannar 2010, il-baġit tal-Kummissjoni kien imnaqqas b'€20,000 jiġifieri għal €27,000. Bħala riżultat ta' dan it-tnaqqis, il-Kummissjoni se jkollha tibdel ċerti pjanijiet u mill-ġdid tipprijoritizza l-ħidma tagħha għas-sena li ġejja.

8 Ara r-rapport finanzjarju f'Appendiċi A

2. Pjan Nazzjonali ta' Azzjoni dwar il-Vjolenza Domestika

Pjan Nazzjonali ta 'Azzjoni

Wara li s-sena l-oħra ġie ippubblikat il-Pjan ta' Azzjoni, li kien ibbażat fuq l-*Blueprint* tal-Kampanja tal-Kunsill tal-Ewropa għall-ġlieda kontra l-Vjolenza kontra n-nisa inkluż il-Vjolenza Domestika, il-Kummissjoni kompliet tippjana il-ħidma tagħha u tipprijoritizza kif meħtieġ.

2.1 Miżuri legali u ta' politika

	Azzjoni meħtieġa
• *reviżjoni tal-liġi - identifikazzjoni ta' nuqqasijiet fil-protezzjoni tan-nisa minn kull forma ta' vjolenza domestika;*	
1.1 Wara r-rakkomandazzjonijiet tas-sena l-oħra li ngħataw lil dak li kien il-Ministru tal-Politika Soċjali, il-Kummissjoni ser twaqqaf sottokumitat ġdid dwar l-aspetti legali. Dan sabiex iħares lejn il-proċess tal-għajnuna legali, sabiex jirrevedi l-liġi u sabiex ikun hemm monitaraġġ u evalwazzjoni kontinwa. **1.1.2** Is-suġġeriment tas-sena l-oħra lill-Ministeru tal-Ġustizzja u l-Intern sabiex jinnominaw rappreżentant li jiġi kkoptjat fil-Kummissjoni bħala osservatur, ġie rifjutat. Din il-proposta kienet saret sabiex ikun hemm aktar koperazzjoni bejn iż-żewġ ministeri fir-rigward tal-vjolenza domestika. Issa saret rakkommandazzjoni sabiex uffiċċjal speċifiku jiġi appuntat b'onoraria.	**Il-Kummissjoni bis-sapport tal-Ministeri relevanti** **Il-Kummissjoni bis-sapport tal-Ministeri relevanti**
• *tistabbilixxi protezzjoni legali effettiva, inkluż l-ordnijiet ta' protezzjoni, għan-nisa kollha vittmi tal-vjolenza domestika, u monitoraġġ u evalwazzjoni kontinwa tal-implimentazzjoni effettiva ta' din il-protezzjoni;*	
1.2 Saret sejħa għas-servizzi ta' *focal point* fir-rigward ta' ġbir ta' *data*. Il-monitoraġġ u l-evalwazzjoni ta' diversi ordnijiet ta' protezzjoni ser ikunu parti mix-xogħol tagħhom.	**Il-Kummissjoni/ Is-Sottokumitat dwar ir-Riċerka u ġbir ta'** ***Data/ Focal Point***
• *tassigura li l-liġijiet tal-immigrazzjoni u l-proċeduri amministrattivi ma jostakolawx lin-nisa li jridu jaħarbu minn relazzjoni vjolenti minħabba l-biża' ta' deportazzjoni; li jitilfu l-istat legali jew il-kustodja tat-tfal;*	

1.3 Din is-sena, il-Kummissjoni kkooperat mal-*Jesuit Refugee Service* (JRS) sabiex jiġi formulat, printjat u mqassam fuljett f'diversi lingwi relevanti sabiex titqajjem kuxjenza dwar l-aspett ta' vjolenza domestika u dwar is-servizzi li jeżistu. Dan il-fuljett tqassam fost il-komunità tar-refuġjati u l-*asylum seekers*. Is-sottokumitat dwar l-aspetti legali ser iħares ukoll lejn l-oqsma li jaqgħu taħt dan it-titlu, minħabba li jidher car li hemm aktar fuq xhiex wieħed jaħdem.	**Il-Kummissjoni/ Is-Sottokumitat il-ġdid dwar l-Aspetti Legali**
• *Identifikazzjoni u tħejjija ta' miżuri sabiex jiżdied in-numru ta' rapporti, prosekuzzjoni u sanzjonijiet għal dawk li jwettqu vjolenza domestika fuq in-nisa;*	
1.4 Minn riċerka ta' studenti li saret riċentement ġie konfermat li mhux l-uffiċjali tal-pulizija kollha jafu dwar il-linji gwida li kienu ppubblikati ftit snin ilu. Hemm il-pjan li l-Kummissjoni titlob li l-linji gwida jerġgħu jitqassmu lill-uffiċjali tal-pulizija kollha, b'mod li jiffirmaw li rċevewhom. It-tqajjim ta' kuxjenza fost il-pubbliku ġenerali fuq il-bidliet li saru bħala parti mill-Att dwar il-Vjolenza Domestika 2006 dwar il-prosekuzjoni, u dwar id-drittijiet tal-vittmi qed issir permezz tad-diversi interventi fil-midja mill-membri tal-Kummissjoni. Ser tiżdied it-tkabbir ta' konoxxenza permezz ta' kampanja nazzjonali ta' tqajjim ta' konoxxenza li ser issir bħala parti mill-proġett iffinanzjat mill-Fond Soċjali Ewropej (FSE). **1.4.1** Il-ġbir u l-monitoraġġ ta' din id-*data* dwar ir-rappurtar, il-prosekuzzjoni u s-sanzjonijiet huma neċċessarji.	**Il-Kummissjoni/ Is-Sottokumitat il-ġdid dwar l-Aspetti Legali** **Is-SottoKumitat dwar it-Tkabbir ta' Konoxxenza/ il-proġett tal-FSE 3.43** **Is-Sottokumitat dwar ir-Riċerka u ġbir ta' *Data*/ *Focal Point***
• *Provediment ta' għajnuna legali, sapport psiko-soċjali lill-vittmi u garanzija ta' protezzjoni lix-xhieda;*	
1.5 Ir-riviżjoni tas-sistema tal-għajnuna legali eżistenti għada ma saritx, għalkemm jidher li hemm *Justice Unit* li qed jaħdmu dwar dan. Il-*focal point* il-ġdid ser jaħdem ma' din is-sezzjoni u l-informazzjoni miġbura se tiġi riferuta lis-sottokumitat dwar l-aspetti legali sabiex dan jieħdu l-azzjoni neċessarja. **1.5.1** Fir-rigward tas-sapport psiko-soċjali, il-Kummissjoni kompliet tqajjem il-punt dwar il-bżonn ta' aktar riżorsi umani (ħaddiema soċjali, psikologisti) fi ħdan l-aġenzija msemmija, Aġenzja Appoġġ, mal-awtoritajiet kompetenti. Din il-kwistjoni ser tibqa' titqajjem. Il-Kummissjoni laħqet ftehim mal-Fondazzjoni *Richmond* sabiex tipprovdi sapport lill-ħaddiema f'dan il-qasam li jkunu qed jittrattaw ma' persuni b'każi ta' vjolenza domestika u li jkollhom problemi mentali. Dan il-ftehim ġie mġedded sal-aħħar tal-2010. **1.5.2** Il-fond li twaqqaf is-sena l-oħra bejn il-Kummissjoni u l-aġenzija msemmija, l-Aġenzija Appoġġ sabiex titħallas il-protezzjoni privata tal-pulizija li jakkumpanjaw ix-xhieda u l-vittmi, fil-Qorti ġie mġedded għal sena oħra.	**Il-Kummissjoni/ Is-Sottokumitat il-ġdid dwar l-Aspetti Legali /*Focal Point* Il-Kummissjoni**

• *żvilupp ta' assessjar ta' riskju u pjan ta' sigurtà bħala proċeduri regolari fi prevenzjoni ta' kriminalità sabiex tipprevjeni l-vjolenza kontra n-nisa, u tassigura li tingħata attenzjoni speċjali lill-vittmi f'riskju ta' vjolenza repetittiva;*	
1.6 L-assessjar ta' riskju u l-pjan ta' sigurtà jibqgħu bħala l-proċeduri regolari fid-*Domestic Violence Unit,* Aġenzija Appoġġ għal dawk in-nisa li jfittxu l-għajnuna hemmhekk. Ġie ssuġġerit li l-Kummissjoni twaqqaf proġett pilota b'kollaborazzjoni mal-Assoċjazzjoni tal-Kunsilli Lokali f'lokalità fejn hemm numru kbir ta' rapporti fuq aspetti ta' *community policing* u *neighbourhood watch.* Barra minn hekk, fl-aħħar seminar, ġiet preżentata *checklist* mill-Ispettur tal-*Metropolitan Police*, u qed jiġi ssuġġerit li din il-lista tista' tintuża mill-pulizija tad-distretti.	**Il-Kummissjoni** **Il-Kummissjoni**

2.2 Sapport u protezzjoni lill-vittmi

	Azzjoni meħtieġa
• *provediment tar-riżorsi neċessarji għal-linji għal 24 siegħa bla ħlas;*	
2.1 La darba għandna Supportline 179, li hu mmexxi mill-Aġenzija Appoġġ, u jitħaddem minn volontiera mħarrġa, m'hemmx ħtieġa ta' aktar azzjoni dwar dan.	**Xejn**
• *provediment ta' servizzi ta' sapport u pariri legali, li jilħqu standards ta' kwalità, għall-vittmi kollha ta' vjolenza u li jħeġġu lin-nisa, u li jassiguraw li s-servizzi huma aċċessibli għan-nisa kollha, inklużi dawk in-nisa li huma esklużi mis-soċjetà, immigranti riċenti, refuġjati u nisa minn gruppi ta' minorità etnika u nisa b'diżabbilità*	
2.2 Referenza għal 1.3 aktar 'il fuq. Iċ-*Chairperson* tal-Kummissjoni hija membru fl-bord konsultattiv ta' proġett li qed jagħmlu l-JRS dwar is-sess u l-vjolenza bbażata fuq il-ġeneru (SGBV) fost ir-refuġjati u l-komunità tal-*asylum seekers*. Il-bżonn ta' servizzi għal sapport u pariri legali jkun jista' jiġi evalwat aħjar la darba joħorġu r-riżultati ta' dan il-proġett**.** Iżda għad fadal ħafna x'isir f'dan ir-rigward. Hemm il-bżonn li l-Kummissjoni tikkomunika iktar mal-AWAS, kif ukoll terga' ġedded il-komunikazzjoni tagħha mal-Kummissjoni Nazzjonali Persuni b'Diżabbilità (KNPD), speċjalment minħabba l-kampanja ta' konoxxenza tal-proġett tal-FSE.	**Il-Kummissjoni/ Is-Sottokumitat dwar it-Tkabbir ta' Konoxxenza/FSE 3.43**

• *provediment ta' riżorsi għal numru adekwat ta' xelters siguri għan-nisa vittmi ta' vjolenza li jkollhom jaħarbu mill-vjolenza, kif ukoll servizz ta' pariri legali u ċentri ta' kriżi, u li dawn is-servizzi jkunu provduti bir-riżorsi umani u b'dawk finanzjarji kif meħtieġ;*	
2.3 Il-Kummissjoni ser tkompli tinsisti dwar dan. Il-Kummissjoni ssieħbet ukoll mal-*Victim Sapport Malta* sabiex jintalbu fondi sabiex jitwaqqaf ċentru ta' kriżi. Din it-talba ġiet rifjutata. Ser terġa' ssir applikazzjoni ġdida. It-*task group* dwar it-tim ta' rispons dwar attakk sesswali (SART) li waqqfet il-Kummissjoni għadu għaddej jaħdem fuq il-prosposta li ser tiġi preżentata lill-awtoritajiet relevanti. Hemm il-ħsieb li din tiġi preżentata fix-xhur li ġejjin. Is-SART ser jingħata xi kmamar minn fejn ikun jista' jaħdem fl-Isptar Mater Dei.	***Task Group* tal-Kummissjoni**
2.3.1 Għadu qed jibqa' jiġi ssuġġerit li fit-tul ta' żmien ssir evalwazzjoni sewwa tat-taħriġ li hemm bżonn għall-ħaddiema li jaħdmu f'dan is-settur f'Malta u Għawdex, kif ukoll rakkomandazzjonijiet ta' kif wieħed jista' jilħaq dawn il-bżonnijiet. Fis-sottokumitat dwar l-iżvilupp tas-servizzi bdiet l-identifikazzjoni ta' x'tip ta' stħarriġ hemm bżonn. Il-Kummissjoni qajmet il-punt dwar il-bżonn ta' komunikazzjoni aħjar dwar it-taħriġ mal-Fondazzjoni għas-Servizzi għall-Ħarsien Soċjali. Dan jeħtieġ li jkun segwit.	**Il-Kummissjoni/ Is-Sottokumitat dwar l-Iżvilupp tas-Servizzi**
• *żvilupp ta' settur koordinat speċjalizzat b'dixxiplini varji bir-riżorsi meħtieġa sabiex iżid il-*capicity building *fl-aġenziji nazzjonali u lokali bħalma huma is-saħħa, il-ġustizzja, il-ħarsien soċjali u l-edukazzjoni, biex b'hekk in-nisa vittmi tal-vjolenza jiġu pprovduti b'sapport immedjat, komprensiv u kordinat.*	
2.4 Ġie ppublikat ir-rapport tal-eżitu tas-seminar bl-isem *Working together to combat domestic violence* li sar f'Novembru 2008 għall-ħaddiema minn diversi setturi, bħalma huma l-ħaddiema soċjali, l-pulizija, l-avukati u oħrajn li jiltaqgħu mal-vjolenza domestika. It-tieni seminar sar f'Novembru 2009 bl-isem *An integrated Approach towards Domestic Violence*. Ir-rapport ta' dan is-seminar ġie mtella' fuq il-websajt tal-Kummissjoni. Għal darb'oħra, il-vantaġġ ta' taħriġ konġunt ġie enfasiżżat bis-sħiħ mill-parteċipanti. Fil-proġett tal-FSE li ngħata lill-Kummissjoni, waħda mill-attivitajiet pjanati huwa taħriġ għall-professjonisti fis-settur tas-saħħa, il-ġustizzja, il-ħarsien soċjali u l-edukazzjoni. Hemm il-ħsieb li dan it-taħriġ issir fil-bidu tas-sajf tal-2010.	**Il-Kummissjoni/ Is-Sottokumitat dwar l-Iżvilupp tas-Servizzi/FSE 3.43**
2.4.1 Id-diversi sottokumitati tal-Kummissjoni jipprovdu l-lok għad-diversi setturi sabiex jiltaqgħu u jaħdmu flimkien, u dan ser jibqa' jsir.	**Diversi Sottokumitati**

2.4.2 Wara li ssir evalwazzjoni dettaljata tan-nuqqasijiet, għad irrid issir pjan għal taħriġ maħsub li jibqa' għaddej għal tul ta' żmien (ara 2.3.1 aktar 'il fuq).	**Il-Kummissjoni/ Sottokumitat dwar l-Iżvilupp tas-Servizzi**
2.4.3 Il-proġett tal-FSE li jinkludi t-taħriġ ser jintuża sabiex jitfasslu protokoli li jirregolaw ix-xogħol konġunt bejn id-diversi professjonisti. Hemm il-ħsieb li jekk il-Kummissjoni jkollha riżorsi biżżejjed, dak li ħareġ miż-żewġ seminars organizzati mill-Kummissjoni jiġu ntegrati ma' dak li jirriżulta mit-taħriġ. Dan għandu jwassal sabiex jitfasslu protokoli b'viżjoni aktar olistika. Dawn għandhom imbagħad jiġu addottati mill-entatijiet li jaħdmu f'dan il-qasam.	**Il-Kummissjoni/il-proġett tal-FSE 3.43**
• *torganizza taħriġ dwar il-vjolenza domestika fuq in-nisa għall-professjonisti (bħal pulizija, professjoni medika, uffiċjali ġudizzjarji u oħrajn);*	
2.5 Il-Kummissjoni dejjem laqgħet it-talbiet għat-taħriġ (bħal lekċer għall-istudenti tal-liġi tal-aħħar sena; taħriġ għall-istudenti Għawdxin tal-MCAST, taħriġ għall-Kulleġġ tal-Kappillani; oħrajn). Din is-sena ġie organizzat seminar kif imsemmi aktar 'il fuq, u saru taħdidiet mal-organizzaturi tal-kors Grundtvig, sabiex tawna sitt postijiet b'xejn. Dan il-kors sar Malta għall-ħaddiema li jmissu mal-qasam tal-vjolenza domestika. Kif intqal aktar 'il fuq, il-parti tat-taħriġ fil-proġett tal-FSE jinkludi wkoll is-sensibilizzazzjoni għall-gruppi professjonali (l-avukati; il-pulizija; l-għalliema; il-ħaddiema soċjali; il-professjonisti fis-settur tas-saħħa; il-konsulenti dwar l-impjiegi) fuq l-aspetti tal-vjolenza domestika.	**Il-Kummissjoni**
2.5.1 ara wkoll 2.3.1 aktar 'il fuq	
• *tiġi inkluża l-kwistjoni ta' vjolenza domestika fuq in-nisa bħala ksur tad-drittijiet tal-bniedemi tan-nisa u bħala kwistjoni ta' saħħa pubblika fil-kurrikulu tal-edukazzjoni ta' kull studju kif ukoll taħriġ għall-uffiċjali tal-ġudikatura u tas-sigurtà, professjonisti fil-kura tas-saħħa, għalliema u oħrajn;*	
2.6 Għal darb'oħra, din is-sena intalab u ngħata taħriġ lill-istudenti tal-liġi tal-aħħar sena. Sar taħriġ għas-seminaristi b'kollaborazzjoni mal-Aġenzija Appoġġ. Il-pjan tagħna li matul din is-sena nagħtu prijorità lill-għalliema li għadhom jistudjaw ma seħħx. Dan għad irrid issir.	**Il-Kummissjoni**
2.6.1 Fir-rappport tas-sena l-oħra kien issuġġerit li għal quddiem, il-Kummissjoni tibda taħdidiet ma' diversi dipartimenti tal-Università sabiex jiġi offrut kors ta' *post-graduate certificate* dwar il-vjolenza domestika lill-professjonisti varji. Il-membri tal-Kummissjoni li huma stess huma membri tal-istaff akkademiku tal-Università ser jiltaqgħu sabiex jiddiskutu kif dan il-pjan jista' jitwettaq.	**Il-Kummissjoni**

• *tinkoraġġixxi f'kull livell ix-xogħol ta' l-NGOs involuti sabiex tiġi miġġielda l-vjolenza fuq in-nisa u tistabilixxi koperazzjoni attiva ma' dawn l-NGOs, li jinkludi sapport loġistiku u finanzjarju addattat;*	
2.7 Il-Kummissjoni kompliet tinkorraġġixxi u tappoġġja ix-xogħol tal-NGOs, kif ukoll taħdem u titkellem favurihom, permezz tas-sottokumitat dwar l-Iżvilupp tas-Servizz; il-forum tal-ħaddiema fil-qasam tal-vjolenza domestika; it-*task group* dwar it-tim ta' rispons dwar attakk sesswali; tiffaċilità l-aċċess għat-taħriġ; u l-grupp *DAPHNE*. Hija ser tibqa' tagħmel dan kif ukoll tipprova ssolvi kwistjonijiet oħra li jinqalgħu.	**Il-Kummissjoni/ diversi Sottokumitati**
• *provediment ta' sapport finanzjarju, ta' djar, drittijiet indipendenti għar-residenza kif ukoll taħriġ u mpjiegi għan-nisa vittmi tal-vjolenza sabiex ikunu jistgħu jiddeċidu huma stess b'sens liberu jekk jitilqux lis-sieħeb vjolenti tagħhom;*	
2.8 Il-proġett tal-FSE *'Dignity for Domestic Violence Survivors'* jimmira biex tiżdied l-opportunità għax-xogħol għan-nisa li jkunu vittmi tal-vjolenza domestika. Din qed tiġi milqugħa permezz ta': taħriġ għal diversi professjonisti dwar il-possibilitajiet ta' xogħol u kif wieħed ikun jista' jieħu opportunità mid-diversi skemi li jeżistu; il-professjonisti fil-qasam tax-xogħol isiru aktar konxji dwar il-vjolenza domestika; kampanja ta' tkabbir ta' konoxxenza; u aktar. **2.8.1**. Is-sottokumitat dwar l-iżvilupp tas-servizzi kien qed iżżomm rendikont tal-allokazzjoni tad-djar tal-gvern u kemm iddum sabiex jinħareġ il-benefiċċju tas-sigurtà soċjali. Qed jiġi wkoll mistħarreġ x'hemm bżonn li jittranġa u dan ser ikun f'idejn il-*focal point* meta tinstab il-persuna addattata.	**Il-Kummissjoni/il-proġett tal-FSE** **Is-Sottokumitat dwar l-Iżvilupp tas-Servizzi/*Focal Point***
• *tinkoraġġixxi li jinħolqu programmi għal min iwettaq vjolenza li jkunu koordinati fuq livell nazzjonali u bbażati lokalment. Dawn il-programmi jridu jkunu bbażati fuq il-bżonnijiet għas-sigurtà tan-nisa u jkun organizzati flimkien mas-servizzi għan-nisa li huma l-vittmi;*	
2.9 Dan is-servizz diġa' jeżisti f'Malta. M'hemmx bżonn ta' aktar azzjoni għal issa.	**Xejn**

2.3 Ġbir ta' *Data*

	Azzjoni meħtieġa
• *tassigura l-ġbir sistematiku ta'* statistical data *diżaggregata skont is-sess, bit-tip ta' vjolenza kif ukoll skont it-tip ta' relazzjoni li hemm bejn dak li jwettaq il-vjolenza u l-vittma f'kull qasam;*	
3.1 Matul l-aħħar sena, is-Sottokumitat dwar ir-Riċerka u l-Ġbir ta' *Data* flimkien maċ-*Chairperson* tal-Kummissjoni komplew jaħdmu fuq l-istruttura sabiex dan ikun jista' jseħħ. Fuq is-suġġeriment tal-Kummissarju dwar il-Protezzjoni tal-Informazzjoni twaqqaf il-*focal point* sabiex ikun jista' jsir l-armonizzazzjoni tad-*data* statistikament. La darba tiġi mpjegata l-persuna l-Kummissjoni tkun tista' tagħti l-prijorità li jistħoqq.	**Is-Sottokumitat dwar ir-Riċerka u Ġbir ta' Data /*Focal Point***
• *tintuża metidoloġija li biha tista' ssir analiżi skont is-sess u tkun tista' tiġi mqabbla ma' ta' pajjiżi oħra membri tal-Kunsill tal-Ewropa*	
3.2 Meta jiġi mpjegat il-*focal point*, se jkun meħtieġ li jikkommunika ma' entitajiet oħra fl-istati membri tal-Kunsill tal-Ewropa. Dan għandu jsir sabiex l-informazzjoni li tinġabar tkun komparabbli ma' dik tal-pajjiżi kollha. Dan issir taħt is-superviżjoni tas-sottokumitat dwar ir-riċerka. Il-Kunsill tal-Ewropa qiegħed fil-proċess li tinkiteb konvenzjoni li tkun legalalment obbligatorja li tinkludi parti dwar ir-riċerka. L-Unjoni Ewropeja qed tikkonsidra li twaqqaf osservatorju sabiex issir monitaraġġ tal-informazzjoni li tinġabar mill-istati membri. Għaldaqstant, dan il-punt tal-pjan ta' azzjoni issa għandu aktar importanza u hemm il-bżonn li jingħata prijorità.	**Is-Sottokumitat dwar ir-Riċerka u Ġbir ta' Data /*Focal Point***
• *tiġbor u tqassam prattiċi tajba ta' prevenzjoni ta' vjolenza li tiġri fil-familja jew grupp domestiku, li l-vittmi jiġu protetti u dawk li jwettqu vjolenza jiġu mħarrka;*	
3.3 Għalkemm diġa' sar ħafna xogħol f'dan ir-rigward, għad hemm aktar xi jsir. L-osservatorju tal-Unjoni Ewropeja kif imsemmi aktar 'il fuq, ser ikun jinkludi dan l-punt. Għalhekk dan il-punt irid jingħata aktar importanza.	**Is-Sottokumitat dwar l-Iżvilupp tas-Servizzi**

2.4 Tkabbir ta' Konoxxenza

	Azzjoni meħtieġa
• *pubblikament tiġi kkundannata l-vjolenza fuq in-nisa bħala ksur tad-drittijiet tal-bniedem tan-nisa u li tiġi miġġielda anki mill-għola livell politiku;*	
4.1 It-tieni preżentazzjoni li l-Kummissjoni kellha tagħti lill-Kumitat Parlamentari għall-Affarijiet Soċjali dwar il-Vjolenza Domestika f'Malta ġiet posposta. Dan ġara minħabba li kien hemm is-sospensjoni tal-parlament. Data oħra għad trid tiġi miftehma. Madanakollu, d-diversi publikazzjonijiet li ġew ippublikati mill-Kummissjoni, matul is-sena ta' rappurtar ġew imqassma lill-membri parlamentari kollha. Dan sar sabiex titqajjem aktar kuxjenza dwar l-aspetti tal-vjolenza domestika mal-ogħla livell politiku. Dawn jinkludi r-rapport annwali tal-Kummissjoni, studju dwar il-perċezzjonijiet tal-pubbliku ġenerali Malti dwar il-Vjolenza Domestika, u r-rapport tal-eżitu tas-seminar tat-2008.	**Il-Kummissjoni**
• *tkabbir ta' għarfien dwar il-vjolenza domestika fuq in-nisa permezz ta' kull mezz possibbli, b'mod partikulari permezz tal-midja u l-kurrikulu edukativ sabiex jiġi kkontestat l-isterjotip dwar is-sessi li jeżistu bħalissa, in-normi kulturali li huma diskriminatori, u l-opinjoni pubblika li tara l-vjolenza domestika bħala aċċettabli;*	
4.2 Mill-aħjar li tista', il-Kummissjoni kompliet tilqa' il-proposti tal-midja, u diversi membri tal-Kummissjoni ħadu sehem fi programmi televiżivi u tar-radju kif ukoll intervisti li ġew ppublikati. Is-sottokumitat dwar it-tkabbir ta' konoxxenza reġa' beda jiltaqa'. Il-proġett tal-FSE jinkludi kampanja nazzjonali tal-midja u ġie maħruġ it-tender għalija. Idealment, il-Kummissjoni ikolla uffiċjal għar-relazzjoni pubblika li ikun jista' jgħin fix-xogħol tagħha. **4.2.1** Fir-rigward tal-kurrikula tal-edukazzjoni ara wkoll 2.6 aktar 'il fuq.	**Il-Kummissjoni/ Is-Sottokumitat dwar it-Tkabbir ta' Konoxxenza/ il-proġett tal-FSE**
• *tinkoraġġixxi lill-mexxeja nazzjonali u tal-kommunità u dawk li jiffurmaw l-opinjonijiet pubbliċi sabiex jirrikonoxxu b'mod pubbliku l-gravità tal-vjolenza fuq in-nisa li tiġri fil-familja jew grupp domestiku, u li jikkundannaw it-twettiq tal-vjolenza u d-drawwiet, il-kultura u r-reliġjon li jiġu wżati bħala ġustifikazzjoni għall-vjolenza;*	

4.3 Data oħra għad trid tiġi miftehma sabiex tingħata it-tieni preżentazzjoni lill-Kumitat Parlamentari għall-Affarijiet Soċjali (ara 4.1 aktar 'il fuq). **4.3.1** Kienet ingħatat data sabiex issir sezzjoni ta' taħriġ lill-Kurja ta' Għawdex iżda sfortunatament il-Kummissjoni ma segħetx tattendi. Qegħda terġa' tiġi miftehma data oħra.	**Il-Kummissjoni** **Il-Kummissjoni**
• *tingħata għajnuna għall-inizjattivi speċifiċi ta' tkabbir ta' għarfien li l-għan tagħhom hu li jilħqu l-irġiel sabiex dawn jieħdu sehem attiv biex tiġi eliminata kull forma ta' vjolenza fuq in-nisa, inkluża l-vjolenza domestika;*	
4.4 Waħda mill-attivitajiet mitluba fid-dokument tal-offerta għall-kampanja nazzjonali għat-tkabbir ta' konoxxenza bħala parti mill-proġett *Dignity for Domestic Violence Survivors*, li huwa finanzjat mill-FSE, hija logħba futbol. F'din il-logħba, il-plejers ser jissapportjaw pubblikament lill-irġiel li huma kontra l-vjolenza kontra n-nisa, billi jilbsu ċfuf bojod. L-offerta ġiet ippublikata u huwa ppjanat li l-kampanja tibda f'Ġunju 2010.	**Is-Sottokumitat dwar it-Tkabbir ta' Konoxxenza**

3. Tkabbir ta' Konoxxenza

It-tkabbir ta' konoxxenza dwar il-vjolenza domestika u l-effetti tagħha jibqa' dejjem rwol importanti tal-Kummissjoni, allavolja din is-sena kellha bil-fors tnaqqas ħafna minn dan ix-xogħol. Minkejja dan, it-tkabbir ta' konoxxenza se jkompli jkun ta' prijorità.

3.1 Preżentazzjonijiet

Wara laqgħa li ċ-*Chairperson* kellha ma' Fr Jimmy Bonnici, Rettur tas-Seminarju f'Malta, kien ġie miftiehem li l-Kummissjoni tagħti żewġ sessjonijiet ta' taħriġ għas-seminaristi. Dawn is-sessjonijiet saru nhar l-Erbgħa 29 ta' April 2009 u nhar it-Tlieta 5 ta' Mejju 2009. Il-preżentazzjonijiet saru minn Dr Marceline Naudi, iċ-*Chairperson* tal-Kummissjoni, u s-Sinj Doreen Camilleri, *Service Area Leader* fi ħdan id-*Domestic Violence Services* tal-Aġenzija Appoġġ.

Fuq stedina tas-Sur Osvaldo Zammit mill-MEUSAC, nhar l-Erbgħa 9 ta' Settembru 2009, Dr Marceline Naudi tat preżentazzjoni dwar il-programm *DAPHNE* tal-Unjoni Ewropeja lill-impjegati tal-Fondazzjoni għas-Servizzi għall-Ħarsien Soċjali.

Fuq stedina tal-MCAST, iċ-*Chairperson* kienet mistiedna biex tagħti *talk* lill-istudenti tal-MCAST f'Għawdex nhar l-Erbgħa 18 ta' Novembru 2009. Is-seminar dwar il-Vjolenza Domestika, ġie organizzat għall-istudenti Għawdxin kollha li jattendu l-korsijiet hemmhekk.

Fuq stedina ta' Dr Ruth Farrugia, *senior lecturer* fil-Fakulta' tal-Liġi, Dr Marceline Naudi tat ukoll sagħtejn lekċer lil l-istudenti tal-ħames Sena tal-Liġi fl-Università ta' Malta nhar it-Tlieta 16 ta' Frar, 2010.

3.2 Komunikazzjoni mal-Ġudikatura u mal-Qrati

Il-Kummissjoni stiednet membri tal-Ġudikatura sabiex jattendu konferenza intitolata *"An Integrated Approach towards Domestic Violence"* organizzata biex tfakkar il-Jum Internazzjonali għall-Eliminazzjoni tal-Vjolenza fuq n-Nisa. Membru wieħed tal-Ġudikatura attenda is-seminar li sar nhar il-Ġimgħa 20 ta' Novembru 2009. Il-Kummissjoni b'kollaborazzjoni mad-Deputat Reġistratur is-Sinj M'Lourdes Lautier, mir-Reġistru tal-Qorti tal-Familja u l-Medjazzjoni, għandha l-ħsieb li tiġi organizzata laqgħa ta' familjarizzazzjoni tal-Qrati għall-Kummissjoni u oħrajn. Kif intqal aktar 'il fuq, Dr Marceline Naudi ġiet mistiedna sabiex tkun parti minn *panel* fejn ġiet diskussa l-vjolenza domestika bħala parti minn konferenza dwar il-qorti tal-familja organizzata mill-Ministeru tal-Ġustizzja u l-Intern. Il-konferenza saret f'Jannar 2010 u l-parteċipanti kienu jikkonsisti minn membri tal-ġudikatura u professjonisti oħra li l-ħidma tagħhom hija relatata mal-Qorti tal-Familja.

3.3 Tkabbir ta' konoxxenza: il-Pubbliku

Il-sottokumitat dwar it-tkabbir ta' konoxxenza reġa' beda jiltaqa' u l-membri bdew jiltaqgħu biex jiddiskutu d-dettalji li riedu jiġu nklużi fl-offerta għall-kampanja ta' pubbliċità bħala parti mill-proġett tal-FSE *Dignity for Domestic Violence Survivors*. Għalkemm fil-perjodu ta' rappurtar il-Kummissjoni ma talbitx li tipparteċipa fil-midja, madankollu rrispondiet għal bosta talbiet sabiex tieħu sehem f'avvenimenti u f'intervisti fil-gazzetti, fuq ir-radju u fuq it-televiżjoni, kif elenkat hawn taħt. Għaldaqstant, il-pubbliċità fil-midja kienet inżammet minima ħafna sabiex tiġi rispettata t-talba mill-Aġenzija Appoġġ, biex b'hekk ma jiżdiedx in-numru ta' referenzi li jwassal f'żieda ta' każi għall-ħaddiema soċjali fi ħdan id-*Domestic Violence Unit*, li għadhom b'nuqqas ta' ħaddiema.

• Parteċipazzjoni f'fiera nhar il-Ħadd 18 ta' Ottubru 2009 organizzata miċ-Ċentru Parrokjali Iklin flimkien ma' Dar MerħbaBik bil-għan li jitqajjem għarfien dwar il-vjolenza domestika.

• Parteċipazzjoni permezz ta' intervista għall-artiklu *"More sensitive services being planned for sexual assault victims"* mis-Sinj Claudia Calleja għat-*Times of Malta* ppubblikat nhar il-Ħadd 02 ta' Awwissu 2009 (Dr Marceline Naudi).

• Parteċipazzjoni permezz tal-artiklu "Il-Femicidju u l-Vjolenza Domestika" għal Il-Punt fil-ILLUM ippubblikat nhar il-Ħadd 02 ta' Awwissu 2010 (Dr Marceline Naudi).

• Parteċipazzjoni fi programm "L-Argument f'Nofs il-Ġimgħa" imxandar fuq l-RTK nhar l-Erbgħa 09 ta' Settembru 2009 mtella' mis-Sinj Anna Bonanno (Dr Marceline Naudi).

• Parteċipazzjoni fil-programm "Ġenerazzjoni" imxandar fuq *Favourite Channel* nhar it-Tlieta 13 ta' Ottubru 2009 (Dr Albert Bell).

• Parteċipazzjoni fil-programm "Bla Aġenda" imxandar fuq *One TV* nhar is-Sibt 31 ta' Ottubru 2009 mtella' mis-Sinj Josette Grech (Dr Marceline Naudi).

• Parteċipazzjoni fuq programm "Malta Illejla" imxandar fuq *NET TV* nhar il-Ħamis 12 ta' Novembru 2009 mtella' mis-Sinj Anna Bonanno (Dr Marceline Naudi).

• Parteċipazzjoni fuq programm tar-radju "Bil-Haqq u s-Sewwa" imxandar fuq *Campus FM* fuq stedina tas-Sinj Yvette Borg imxandar nhar it-Tlieta 15 ta' Diċembru 2009 u ripetut il-Ġimgħa ta' wara (Dr Marceline Naudi u Spettur Louise Calleja).

• Parteċipazzjoni fil-programm '1205' imxandar fuq TVM nhar it-Tlieta 19 ta' Jannar 2010 mtella' mis-Sur Ray Calleja (Dr Roberta Lepre').

• Parteċipazzjoni f'intervista *online* għall-ġurnal *Insite* tal-istudenti (Dr Marceline Naudi).

Stqarrijiet għall-istampa[9] kienu wkoll maħruġa mill-Kummissjoni kif indikat hawn taħt:

• Il-Kummissjoni ħarġet stqarrija għall-istampa dwar il-Jum Internazzjonali tal-Mara mfakkra fit-8 ta' Marzu 2009;

• Il-Kummissjoni ħarġet stqarrija għall-istampa il-Ħamis 20 ta' Awwissu 2009 dwar il-femiċidji li seħħew f'Malta;

• Il-Kummissjoni ħarġet stqarrija għall-istampa nhar il-Ġimgħa 20 ta' Novembru 2009 dakinhar li sar s-seminar *"An Integrated Approach towards Domestic Violence"*.

3.4 Websajt

Il-websajt tal-Kummissjoni www.domesticviolence.gov.mt kienet ġiet imwaqqfa f'Ġunju 2007 bħala parti mill-websajt tal-Ministeru. Il-websajt tinkludi fiha tagħrif dwar il-Kummissjoni u l-attivitajiet tagħha kif ukoll *links* għall-liġijiet relatati mal-vjolenza domestika. Tinkludi wkoll *links* għall-websajts ta' organizzazzjonijiet oħra li jittrattaw aspetti ta' vjolenza domestika. Il-websajt qed tkun kontinwament aġġornata. Fis-sena ta' rappurtar, ittella' l-aħħar rapport annwali, kif ukoll ir-rapporti tal-eżitu ta' dak li sar fis-Seminars li ġew organizzati mill-Kummissjoni f'Novembru 2008 u 2009. Ġie mtella' wkoll l-istudju "*Maltese Public's Perceptions on Domestic Violence"* li kien ikkummissjonat mill-Kummissjoni lill-Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika. Materjal ieħor li ttella' fuq il-websajt jinkludi stqarrijiet għall-istampa maħruġa mill-Kummissjoni u intervisti għall-istampa mogħtija minn membri tal-Kummissjoni.

9 L-istqarrijiet għall-istampa jinstabu f'www.domesticviolence.gov.mt

4. Żvilupp tas-Servizz u tal-Linji ta' Politika

Minbarra l-ħidma li qed titwettaq mis-sottokumitati dwar l-iżvilupp tas-servizz u l-linji ta' politika, il-Kummissjoni organizzat diversi laqgħat ma' persuni u ma' entitajiet ewlenin.

4.1 Laqgħa mas-Sur Frans Borg, Segretarju Permanenti, Ministeru għall-Politika Soċjali

Iċ-*Chairperson* u l-membri tal-Kummissjoni ltaqgħu mas-Sur Frans Borg, Segretarju Permanenti nhar it-Tlieta 17 ta' Marzu 2009 wara l-ħatra tiegħu bħala Segretarju Permanenti fil-Ministeru għall-Politika Soċjali biex jiġu diskussi kwistjonijiet relatati mal-qasam tal-vjolenza domestika. Iċ-*Chairperson* tat sommarju qasir tal-ħidma tal-Kummissjoni u l-involviment tal-membri tal-Kummissjoni fid-diversi sottokumitati li jwassal għall-ħidma aktar effettiv dwar kwistjonijiet relatati mal-vjolenza domestika.

Kien diskuss l-għan li jitfasslu l-istandards għas-servizzi provduti fil-qasam tal-vjolenza domestika. Is-Sur Borg kien infurmat ukoll li s-Sottokumitat dwar ir-Riċerka u l-Ġbir ta' *Data* kien qed jaħdem fuq l-armonizzazzjoni ta' *data* miġbura mid-diversi entitajiet u li permezz ta' fondi miksuba permezz tal-proġett tal-FSE, ġie kummissjonat studju ta' prevalenza sabiex iwassal li l-Kummissjoni jkollha stampa ċara tal-problema f'dan il-qasam. In-nuqqas ta' ħaddiema soċjali fi ħdan d-*Domestic Violence Unit* fl-Aġenzija Appoġġ ġiet imqajma għal darb'oħra kif ukoll dwar il-konsegwenza li dan in-nuqqas qed jillimita lill-Kummissjoni milli żżied l-għarfien dwar dan il-qasam.

Ġiet diskussa wkoll il-lista twila ta' stennija li teżisti għas-servizzi psikoloġiċi fl-Aġenzija Appoġġ u dwar il-ħtieġa għall-għajnuna amministrattiva għall-Kummissjoni.

.

4.2 Laqgħa mas-Sur Joe Ebejer, Kummissarju dwar il-Protezzjoni tal-Informazzjoni

Dr Marceline Naudi, *Chairperson* tal-Kummissjoni u Dr Albert Bell, *Chairperson* tal-Sottokumitat dwar ir-Riċerka u l-Ġbir ta' *Data* kellhom laqgħa mal-Kummissarju dwar il-Protezzjoni tal-Informazzjoni, is-Sur Joe Ebejer. Għall-laqgħa kienu preżenti wkoll żewġ uffiċjali mill-uffiċċju tiegħu. Il-laqgħa saret nhar it-Tlieta 05 ta' Mejju 2009.

Id-diskussjoni tal-laqgħa ffukat fuq l-possibbiltà li l-aġenziji jaqsmu l-informazzjoni li jkollhom dwar dawk li jużaw is-servizzi. Kien miftiehem li sabiex dan ikun possibbli il-Kummissjoni teħtieġ li tfassal struttura ta' dan il-proċess, li jkollha persuna/aġenzija appuntata (*focal point*). L-informazzjoni mill-

aġenziji tgħaddi lil din il-persuna/aġenzija, u b'hekk issir l-proċessar tal-informazzjoni. Madankollu r-responsabbiltà tal-informazzjoni mgħoddija tibqa' tal-Kummissjoni. Kien ukoll miftiehem li dan il-proċess għalissa għandu jibda bejn żewġ aġenziji biss.

Il-Kummissarju dwar il-Protezzjoni tal-Informazżjoni ssuġġerixxa li meta l-Kummissjoni jkolla l-istruttura mwaqqfa, għandha tagħmel talba formali bil-miktub, billi ssemmi l-entitajiet involuti, u liema informazzjoni ser tkun ikkumparata, filwaqt li tagħti l-bażi legali għal din it-talba, jiġifieri li hija parti mit-termini ta' referenza tal-Kummissjoni kif indikat fl-Att dwar il-Vjolenza Domestika.

4.3 Laqgħa ma' Dr Therese Cachia Commodini, President Organizzazzjoni għall-Promozzjoni ta' Drittijiet tal-Bniedem (Malta) u s-Sinj Philippa Arrigo

It-Tnejn 19 ta' Jannar 2010, Dr Marceline Naudi iltaqgħet ma' Dr Therese Cachia Commodini u s-Sinj Philippa Arrigo biex jiddiskutu rapport li ġie ppreżentat mill-Organizzazzjoni għall-Promozzjoni ta' Drittijiet tal-Bniedem (Malta) (OPHR) fir-rigward tal-pubblikazzjoni *"Violence in the EU Examined"*. Ġew diskussi kwistjonijiet relatati mal-istatistika u l-monitoraġġ; taħriġ minn persuni li ma jaħdmux fil-Korp tal-Pulizija għall-uffiċjali tal-pulizija; il-kwistjoni ta' *teenage perpetrators* u l-kwistjoni ta' tfal li jassistu għal atti ta' vjolenza domestika; u l-possibbiltà ta' kriterji speċifiċi għall-Ġudikatura biex jiġu ggwidata fid-deċiżjonijiet tagħhom dwar meta għandhom jiġu konċessi talbiet għall-irtirar ta' każi ta' vjolenza domestika u l-ordnijiet ta' preskrizzjoni.

4.4 Laqgħa mal-Aġenzija msemmija responsabbli għall-organizzazzjoni ta' programmi ta' prevenzjoni, terapija u/jew ta' kura għall-vittmi u awturi ta' vjolenza domestika

Il-Kummissjoni organizzat laqgħa nhar il-21 ta' Jannar 2010 mas-Sinj Sina Bugeja, il-Kap Eżekutiv il-ġdid tal-Fondazzjoni għas-Servizzi għall-Ħarsien Soċjali, is-Sinj Yvonne Mallia, *Operations Director*, Aġenzija Appoġġ u s-Sinj Maryanne Gauci, *Adult and Family Service Manager*, Aġenzija Appoġġ. Iċ-*Chairperson* u tliet membri oħra tal-Kummissjoni, Dr Albert Bell, Sr Joan Garner u Dr Taygeta Tilney attendew il-laqgħa. Id-diskussjoni kienet tiffoka dwar il-ħtieġa li jiżdied n-numru ta' ħaddiema soċjali fid-*Domestic Violence Unit* fi ħdan l-Aġenzija Appoġġ. Il-Kummissjoni infurmat ukoll lir-rappreżentanti tal-Fondazzjoni li l-Kummissjoni kienet qed taħdem fuq l-armonizzazzjoni ta' *data* u kienet fil-proċess li timpjega *focal point* li jkun responsabbli għall-ġbir ta' *data* mid-diversi entitajiet li jiltaqgħu ma' każi ta' vjolenza domestika. Ġie diskuss ukoll il-kwistjoni tal-evalwazzjoni tas-servizzi tal-vjolenza domestika. Il-Kummissjoni kienet infurmata li twettqet evalwazzjoni fost numru kbir ta' ħaddiema tal-Fondazzjoni, li tinkludu l-effettività tas-servizzi mill-perspettiva tal-ħaddiema. Il-Fondazzjoni kellha wkoll l-intenzjoni li twettaq it-tieni parti ta' din l-evalwazzjoni li tkun mill-perspettiva tal-klijenti. It-taħriġ għall-ħaddiema soċjali f'dan il-qasam kien diskuss ukoll. Ġie ssuġġerit li jsiru laqgħat okkażjonali bejn il-Kummissjoni u l-persuna responsabbli għat-taħriġ fil-Fondazzjoni għas-Servizzi għall-Ħarsien Soċjali, sabiex it-taħriġ ikun aktar ikkoordinat. Il-Kummissjoni ssuġġerit li tkun ikkonsultata

fit-tfassil tal-pjan annwali dwar it-taħriġ fir-rigward tal-vjolenza domestika. Il-kwistjoni tas-*software* dwar il-*case management* kien diskuss ukoll u l-Kummissjoni ġiet infurmata li l-proġett pilota kien fil-fażi finali tiegħu. Il-Kummissjoni nfurmat ukoll lis-Sinj Bugeja li bħala parti mill-proġett tal-FSE *"Dignity for Domestic Violence Survivors"* ser issir kampanja nazzjonali ta' tagħrif u li se tkun mifruxa fuq kważi sentejn sabiex jitnaqqas l-effett fin-numru ta' referenzi**.** Il-Kummissjoni infurmat ukoll lill-Fondazzjoni li kienet waslet biex twaqqaf Sottokumitat dwar Aspetti Legali bil-għan li jirrevedi l-Att dwar il-Vjolenza Domestika u bħala parti minn dan is-Sottokumitat, il-Fondazzjoni ser tintalab tinnommina r-rappreżentant tagħha. Fl-aħħar, ġie ssuġġerit li ċ-*Chairperson* tal-Kummissjoni u s-Sinj Maryanne Gauci, *Adult and Family Service Manager*, jerġgħu jibdew jitlaqgħu.

4.5 Reviżjoni tal-liġi dwar il-vjolenza domestika

Wara l-laqgħa *Ad Hoc* miżmuma fl-aħħar sena biex tħares lejn il-problemi u l-kwistjonijiet li qed jiġu ffaċċjati fil-prattika fir-rigward tal-liġi u aspetti legali, il-Kummissjoni se twaqqaf Sottokumitat dwar l-Aspetti Legali biex tħares lejn il-liġi u tissuġġerixxi l-emendi meħtieġa biex tiżdied l-effettivita' tal-liġi. Qed jiġi ssuġġerit li l-membri fis-sottokumitati jkunu jinkludu rappreżentanti mill-Ministeru għall-Ġustizzja u l-Intern, Ministeru għall-Edukazzjoni, ix-Xogħol u l-Familja, l-Uffiċċju tal-Avukat Ġenerali u l-Kumitat tal-Affarijiet Soċjali tal-Parliament. Is-Sottokumitat għandu jkun ippresedut minn rappreżentant tal-Kummissjoni. Dawn l-emendi għandhom jindirizzaw id-diffikultajiet li qiegħdin jiġu ffaċċjati fir-rigward tal-liġi minn nisa li jippruvaw jaħarbu l-vjolenza domestika, kif ukoll mill-ħaddiema li jaħdmu magħhom. It-termini ta' referenza qed jiġu mfassla u l-ittri għan-nominazzjonijiet tal-membri fuq il-sottokumitat se jintbagħtu fiż-żmien li ġej.

4.6 Kuntatt ma' entitajiet oħra

4.6.1 Kuntatt mal-forum ta' min jaħdem fil-qasam tal-vjolenza domestika

Fil-kapaċità personali tagħha, iċ-*Chairperson* tal-Kummissjoni kompliet tlaqqa' b'mod regolari forum ta' min jaħdem fil-qasam tal-vjolenza domestika (magħruf ukoll bħala *"shelters' meeting").* Dan il-forum jinkludi l-ħaddiema soċjali impjegati fis-settur, kif ukoll rappreżentanti tax-xelters differenti. L-informazzjoni diskussa f'dan il-forum, jwassal sabiex jiġu mressqa diversi kwistjonijiet ta' prattika li mbagħad jiġu mressqa quddiem il-Kummissjoni.

4.6.2 Kuntatt mal-Fondazzjoni *Richmond*

Waħda mill-kwistjonijiet imsemmija hawn fuq kienet il-problema ffaċċjata minn ħaddiema soċjali meta jkunu nvoluti ma' persuni li l-każ ikun jinvolvi kemm vjolenza domestika kif ukoll aspetti ta' saħħa mentali. Dettalji dwar dan ingħata fir-rapport tas-sena li għaddiet. Matul is-sena ta' rappurtar, il-ħaddiema soċjali bbenefikaw minn servizzi ta' *support worker* mill-qasam tas-saħħa mentali tal-Fondazzjoni *Richmond.* Dan is-servizz jintalab meta jkollhom jittrattaw każi li jinvolvu vjolenza domestika u aspetti ta' saħħa mentali kif kien miftiehem meta twaqqaf il-fond fl-aħħar tas-sena l-oħra. Il-Kummissjoni żiedet l-ammont ta' sigħat għal dak oriġinal ta' mitt siegħa ta' konsultazzjoni b'dawk is-sigħat li intużaw matul l-2009. Dan l-arranġament se jkompli jkun immonitorjat u jiġi rivedut.

4.6.3 Kuntatt mal-Kummissarju tal-Pulizija

Il-Kummissjoni ssuġġerit lill-Kummissarju tal-Pulizija li uffiċjal tal-pulizija b'taħriġ speċifikat f'dan il-qasam għandu jiġi stazzjonat f'kull distrett biex tirċievi rapporti dwar il-vjolenza domestika. Għal dan is-suġġeriment, il-Kummissarju tal-Pulizija informa lill-Kummissjoni li kull uffiċjal tal-pulizija qed jiġi mħarreġ biex ikun jista' jittratta każi relatati mal-vjolenza domestika u li dan it-taħriġ qed jingħata minn uffiċjali b'esperjenza fil-Korp tal-Pulizija. Il-Kummissjoni laqgħet b'sodisfazzjon l-aħbar li t-taħriġ għall-uffiċjali tal-pulizija kien qed jiġi estiż għal għoxrin siegħa ta' lekċers skont ir-regolamenti Ewropej tal-*European Police College* (CEPOL). Dan it-taħriġ mhux biss ser jingħata lir-rekluti ġodda iżda wkoll lill-uffiċjali tal-pulizija li huma diġa' fil-Korp.

Il-protezzjoni privata tal-pulizija ġiet milqugħa tajjeb mill-ħaddiema soċjali u n-nisa li jkunu ser jattendu għas-seduti tal-Qorti. Sa tmiem l-2009, dan is-servizz ta' protezzjoni privata tal-pulizija kien użat f'żewġ okkażjonijiet separati. Il-fond li twaqqaf bejn l-Aġenzija Appoġġ u l-Kummissjoni għandu jservi sabiex titħallas il-protezzjoni privata tal-pulizija fejn ikun il-bżonn u fejn metodi oħra ma jkunux addattati jew possibbli. Fl-aħħar tas-2009, dan il-fond kellu l-ammont miżjud bl-ammont li kien utilizzat matul l-2009. Dan is-servizz ser ikompli jkun immonitorjat u rivedut.

4.6.4 Kuntatt mal-*Jesuits Refugee Services*

Il-Kummissjoni f'kollaborazzjoni mal-*Jesuits Refugee Services*(JRS) ippublikaw u ħarġu fuljetti f'diversi lingwi sabiex jingħataw lill-emigranti.

Dr Naudi kienet ukoll mistiedna mill-JRS biex tkun parti minn bord konsultattiv għall-proġett dwar vjolenza bbażata fuq il-ġeneru, li l-JRS huma involuti flimkien ma' pajjiżi oħra Ewropej intitolat, "*Senperforto*".

5. Unjoni Ewropea, il-Kunsill tal-Ewropa u Proġetti Internazzjonali

5.1 Fond Soċjali Ewropew

5.1.1 FSE 3.43 *Dignity for Domestic Violence Survivors*

Il-proġett tal-Fond Soċjali Ewropew '*Dignity for Domestic Violence Survivors*'[10] taħt il-Programm Operattiv II tal-Politika ta' Koeżjoni 2007-2013, Assi Prijoritajri III - L-Għoti tar-Responsabbiltà lill-Persuni għal aktar Impjiegi u Kwalità ta' ħajja Aħjar, ġie mogħti lill-Kummissjoni bħala is-sieħba ewlenija bil-koperazzjoni ta' diversi organizzazzjonijiet oħrajn. Il-proġett beda f'Settembru 2009, bir-reklutaġġ ta' amministratur tal-proġett u baqa' għaddej minn hemm. L-għoti ta' dan il-proġett ippermetta lill-Kummissjoni biex tkompli l-ħidma tagħha f'dan il-qasam. Il-proġett ser jibqa' sejjer sa Novembru 2011.

Il-proġett jinkludi:

• Studju dwar il-*Prevalence of Domestic Violence against Women in Malta and its Impact on the Employment Prospects of the Women*: Dan nbeda f'Ottubru 2009 u għandu jkun lest f'Awwissu 2010. Ir-riżultati ta' dan l-istudju, li huwa l-uniku studju tax-xorta tiegħu f'Malta, se jwassal għall-iżvilupp aħjar tal-politika u l-ippjanar u l-iżvilupp tas-servizzi fil-qasam;

• Żjara ta' Studju barra minn Malta għall-ħaddiema fil-qasam tal-vjolenza domestika: F'Ottubru 2009, din iż-żjara ta' studju saret billi disa' ħaddiema magħżula mid-*Domestic Violence Unit* (Aġenzija Appoġġ) u minn diversi xelters oħra, żaru xelter fir-Repubblika Ċeka. Din iż-żjara kienet produttiva għall-ħaddiema li setgħu jaraw metodi differenti kif jaħdmu u jitgħallmu minnhom;

• Żvilupp ta' *standards* għax-xelters sabiex ikunu f'posizzjoni li jipprovdu għall-inklużjoni ta' dawk in-nies li esperjenzaw il-vjolenza domestika fis-suq tax-xogħol: Dan qed issir fuq bażi regolari permezz tas-sottokumitat dwar l-Iżvilupp ta' Servizz. Dan se jkun indirizzat fit-taħriġ li ser issir fis-sajf tal-2010;

• Żvilupp ta' pjanijiet ta' koordinazzjoni li jinkludu it-tfassil ta' protokolli għas-setturi involuti fil-vjolenza domestika li jinkludu:

- pulizija
- entitajiet tal-gvern
- għal dawk li jipprovdu s-servizz tas-saħħa
- NGOs

10 Ara rapport tal-proġett FSE 3.43 f'Appendiċi Ħ

Dan se jsir permezz ta' laqgħat ta' taħriġ għall-professjonisti involuti f'dan il-qasam, li ser issir fis-sajf tal-2010.

• Kampanja Nazzjonali ta' tqajjim ta' kuxjenza permezz tal-Midja - Inħareġ tender għal din il-kampanja u ser jagħlaq f'April 2010. Il-kampanja hija ppjanata li tibda f'Ġunju 2010 u tibqa' sejra sa Novembru 2011.

Sfortunatament f'Diċembru 2009, l-amministratur tal-proġett irriżenja fuq bażi ta' raġunijiet ta' saħħa. Għalkemm f'dan il-perjodu ta' rappurtar, inħarġu żewġ sejħiet għas-sostituzzjoni tiegħu, l-proġett baqa' mingħajr amministratur. Dan ħoloq xogħol addizzjonali kemm għaċ-*Chairperson* u s-segretarja tal-Kummissjoni.

5.1.2 *Care Creates Change*

Il-Kummissjoni kienet avviċinata minn *WasteServ Malta Ltd* sabiex tkun waħda mis-sieħba tal-proġett intitolat "*Care Creates Change*" taħt il-Programm Operattiv II tal-Politika ta' Koeżjoni 2007-2013, Assi Prijoritajri III - L-Għoti tar-Responsabbiltà lill-Persuni għal aktar Impjiegi u Kwalità ta' ħajja Aħjar. Il-Kummissjoni ntalbet li tkun preżenti għat-tnedija uffiċjali tal-proġett li saret il-Ġimgħa 27 ta' Novembru 2009 f'Dar il-Mediterran għall-Konferenzi fil-Belt Valletta. Dr Roberta Lepre' attendiet għat-tnedija tal-proġett bħala r-rappreżentanta tal-Kummissjoni. Il-Kummissjoni għaddiet ukoll informazzjoni ta' entitajiet u ta' ħaddiema soċjali li jaħdmu fil-qasam tal-vjolenza domestika biex ikunu kkuntattjati biex jieħdu sehem fl-attivitajiet tal-proġett. Il-Kummissjoni tgħaddi l-informazzjoni dwar dan il-proġett lil dawk li joffru servizz lill-persuni li jesperjenzaw il-vjolenza domestika.

5.1.3 *Economic Empowerment for Victims of Domestic Violence*

Il-Kummissjoni flimkien mal-*Victim Support Malta* bi sħab għamlu applikazzjoni oħra għall-proġett tal-FSE *'Economic Empowerment for Victims of Domestic Violence'* taħt il-Programm Operattiv II tal-Politika ta' Koeżjoni 2007-2013, - L-Għoti tar-Responsabbiltà lill-Persuni għal aktar Impjiegi u Kwalità ta' ħajja Aħjar. Sfortunatament, fondi għal dan il-proġett ma ngħatawx.

5.2 Il-Programm *DAPHNE III*, 2007-2013

5.2.1 Laqgħat tad-*DAPHNE*

Bħala r-rappreżentanta ta' Malta għall-programm *DAPHNE*, iċ-*Chairperson* attendiet laqgħa fit-30 ta' Settembru 2009 fi Brussell. Il-Programm *DAPHNE* jagħti fondi għall-proġetti li l-għan tagħhom

hu li jimpedixxu u jikkumbattu l-vjolenza kontra t-tfal, ż-żgħażagħ u n-nisa u li jipproteġi persuni li għaddejjin minn esperjenza ta' vjolenza u gruppi f'riskju. Il-laqgħa saret sabiex jiġu approvati l-proġetti li kienu magħżula għall-finanzjament. Bħal fil-laqgħat preċedenti tqajmet il-kwistjoni li Malta, minħabba d-daqs tagħha, qed tkun żvantaġġjata, kif ukoll in-nuqqas ta' aġenziji 'lokali' li jistgħu jkunu eliġibbli biex japplikaw għall-fondi taħt dan il-programm. Minħabba n-nuqqas ta' fondi ma sarux iżjed laqgħat u l-komunikazzjoni bejn ir-rappreżentanti tad-diversi Stati Membri kien permezz ta' posta elettronika.

5.2.2 Applikazzjoni ta' Malta

Il-Kummissjoni għal darb'oħra laqqgħet grupp ta' entitajiet interessati u eliġibbli li jaħdmu fil-qasam tal-Vjolenza Domestika biex flimkien jissottomettu applikazzjoni taħt il-programm *DAPHNE* III[11]. Wara diversi ostakli l-grupp irnexxielu jissottometti l-applikazzjoni tiegħu għall-fondi tal-programm *DAPHNE*, imma sfortunatament ma kienitx ta' suċċess.

5.3 Grundtvig 3

Kors ta' taħriġ tal-Grundtvig *'Acting on the Background for a higher Climbing Up of Women Survivors of Violence'* ġie organizzat f'Malta mit-Tlieta 5 ta' Mejju sas-Sibt 9 ta' Mejju, 2009. Wara negozjati bejn il-Kummissjoni u l-organizzaturi tal-kors, ġie garantit li sitt postijiet jintlew mill-ħaddiema Maltin li jaħdmu fil-qasam tal-vjolenza domestika. Il-parteċipanti nominati li attendew is-sessjonijiet ta' taħriġ kienu ħaddiema li jaħdmu fix-xelters differenti f'Malta u mill-Aġenzija Appoġġ. Il-kors kien ta' interess għall-parteċipanti peress li ħarsu lejn diversi aspetti ta' vjolenza domestika. Filwaqt li ċerti suġġetti analizzati u diskussi matul it-taħriġ kienu diġà familjari għall-ħaddiema Maltin, kien hemm aspetti oħrajn li ġew indirizzati fis-seminar li kienu pjuttost ġodda u li ma kinux ġew indirizzati preċedentement.

Is-suġġetti li ġew indirizzati kienu jinkludu l-awturi ta' vjolenza domestika u l-effetti u s-sintomi ta' vjolenza domestika fuq it-tfal, kif ukoll metodi ta' abbuż, bħalma hi l-kriminalità organizzata, abbuż ppjanat, u l-mod kif jaħsbu l-awturi tal-vjolenza u kif jippjanaw bil-quddiem. Ta' interess kien kif wieħed iħares u jifhem il-vjolenza domestika mill-prespettiva tal-awtur tal-vjolenza domestika billi l-*modus operandi* tal-awtur tal-vjolenza domestika jkun il-*focal point* waqt is-seminar. Permezz ta' analiżi u qsim ta' esperjenzi personali, wieħed seta' jifhem il-proċess sħiħ ta' vjolenza domestika minn aspett tri-dimensjonali. L-enfasi ma kienx biss fuq il-vittma iżda wkoll fuq l-awtur tal-vjolenza domestika u terzi persuni, kemm jekk ikunu tfal, qraba jew professjonisti oħra involuti fil-każ. L-awturi ta' vjolenza domestika ġie esplorat u mhux biss fir-relazzjoni u l-effett fuq il-vittma iżda anki fil-parametri tal-kriminalità.

11 Għar-rapport tad-DAPHNE ara Appendiċi E

Il-ħaddiema Maltin ħassew li l-qsim ta' esperjenzi, politika u proċeduri relatati max-xogħol fis-settur vjolenza domestika ma' parteċipanti oħra minn pajjiżi oħra kienet utli.

L-aġenzija organizzattiva esprimiet sodisfazzjon bl-eżitu tas-sessjonijiet ta' taħriġ u esprimew interess fl-kollaborazzjoni futura mal-Kummissjoni.

5.4 Kunsill tal-Ewropa

5.4.1 Laqgħat tal-Kumitati dwar il-Prevenzjoni u l-Ġlieda tal-Vjolenza fuq in-Nisa u l-Vjolenza Domestika

Dr Marceline Naudi kienet innominata bħala r-rappreżentanta ta' Malta sabiex tattendi l-laqgħat tal-Kumitat AD Hoc dwar il-Prevenzjoni u l-Ġlieda tal-Vjolenza fuq in-Nisa u l-Vjolenza Domestika (CAHVIO). Dan il-kumitat jiltaqa' regolarment sabiex jaħdem fuq it-tfassil ta' konvenzjoni bil-ħsieb li 'il quddiem din issir liġi fl-istati membri kollha tal-Kunsill tal-Ewropa. Il-laqgħat li saru matul il-perjodu in kwistjoni, jiġifieri f'April 2009, f'Mejju 2009, Diċembru 2009 u Frar 2010 kienu ġewwa Strasbourg.

5.4.2 Laqgħa mal-konsulent għall-Kunsill tal-Ewropa

Dr Marceline Naudi kellha laqgħa mas-Sur Nigel Warner, konsulent għall-Kunsill tal-Ewropa fejn ġew diskussi punti relatati mad-diskussjonijiet tal-CAHVIO fuq il-vjolencza domestika. Din il-laqgħa saret it-Tlieta 27 ta' Ottubru 2009.

5.5 Unjoni Ewropeja

5.5.1 Laqgħa mal-Assistenta dwar il-Politika tal-Viċi-President tal-Unjoni Ewropeja

Dr Marceline Naudi, *Chairperson* tal-Kummissjoni kellha laqgħa mas-Sinj Monica Westeren, l-Assistenta dwar il-Politika tal-Viċi-President tal-UE Margot Wallstroem. Din il-laqgħa saret nhar l-Erbgħa 14 ta' Ottubru 2009, kif kien mitlub mir-Rappreżentanti tal-Kummissjoni Ewropeja f'Malta.

5.5.2 Konferenza dwar il-Miżuri u l-Istrateġiji sabiex tiġi Miġġielda l-Vjolenza tal-Irġiel kontra n-Nisa

Dr Marceline Naudi ħadet sehem f'Konferenza organizzata mill-Presidenza Svediza dwar il-Miżuri u

l-Istrateġiji sabiex tiġi Miġġielda l-Vjolenza mill-Irġiel kontra n-Nisa. Il-konferenza, li kienet organizzata għall-esperti, saret fi Stokholma nhar it-Tnejn 9 ta' Novembru 2009. Rappreżentanti tal-istati membri kollha kienu preżenti għall-konferenza. Il-Kelliema li ħadu sehem kienu uffiċjali mill-Kunsill tal-Ewropa u n-Nazzjonijiet Uniti.

5.5.3 Seminar dwar il-Vittmi

Dr Marceline Naudi kienet mistiedna sabiex tattendi seminar dwar il-Vittimi li sar f'Madrid nhar il-Ġimgħa 15 ta' Jannar 2010, u li kien organizzat mill-Presidenza Spanjola. Is-seminar kien dwar vittmi ta' azzjonijiet terroristiċi u vittmi ta' vjolenza kontra n-nisa kif ukoll vjolenza domestika. Kien sar suġġeriment li jitwaqqaf osservatur tal-UE dwar il-vjolenza kontra n-nisa, kif ukoll l-Ordni ta' Protezzjoni Ewopeja.

Fl-istess żmien kienet saret laqgħa għall-rappreżentanti tal-istati membri tal-Unjoni Ewropeja li huma parti mill-CAHVIO. L-għan ta' din il-laqgħa kien sabiex jintlaħaq qbil fuq pożizzjoni komuni għall-istati membri tal-UE fil-CAHVIO tal-Kunsill tal-Ewropa. Dan minħabba li qed tiġi mfassla konvenzjoni dwar il-vjolenza li ssir liġi fil-pajjiżi membri kollha tal-Kunsill tal-Ewropa. Il-konvenzjoni ser tkun tinkludi wkoll l-element ta' riċerka u ġbir ta' *data*.

5.5.4 Laqgħa msejħa mill-Ambaxxatriċi Spanjola

Fil-bidu tal-Presidenza Spanjola, iċ-*Chairperson* tal-Kummissjoni kienet mistiedna sabiex tattendi laqgħa msejħa mill-Ambaxxatriċi Spanjola li saret nhar it-Tnejn 25 ta' Jannar 2010. Din il-laqgħa saret sabiex jiġi spjegat l-impenn tal-Presidenza Spanjoli sabiex tippromovi l-ugwaljanza fost is-sessi. Bħala turija ta' dan l-impenn, l-Ambaxxatriċi qed tippjana li torganizza seminar dwar dan is-suġġett qabel ma tispiċċa l-presidenza. Għal din il-laqgħa kien hemm preżenti rappreżentanti mill-Kummissjoni Nazzjonali għall-Promozzjoni tal-Ugwaljanza, il-Kunisll Nazzjonali tan-Nisa, il-Konfederazzjoni Maltija għall-Organizzazzjonijiet tan-Nisa u Nisa Imprendituri. Ġie diskuss il-programm tas-seminar. Dr Naudi intalbet tagħti l-kontribut tagħha fuq il-vjolenza domestika. Il-komunikazzjoni dwar is-seminar qed tkompli.

5.5.5 2010 Is-Sena Ewropeja sabiex tiġġieled il-Faqar u l-Eskluzzjoni Soċjali

Is-sena 2010, ġiet immarkata mill-Unjoni Ewropeja bħala s-Sena Ewropeja sabiex tiġġieled il-Faqar u l-Eskluzzjoni Soċjali. Kull pajjiż membru ser jorganizza numru ta' attivitajiet permezz ta' fondi ewropej. L-individwi minn diversi setturi tas-soċjetà ġew mistiedna sabiex jkunu ambaxxaturi. Ir-rwol tagħhom hu li jkunu preżenti fid-diversi attivitajiet li ser jiġu organizzati matul is-sena. Dr Marceline Naudi, *Chairperson* tal-Kummissjoni kienet mistiedna sabiex tkun l-Ambaxxatur sabiex tippreżenta il-vittmi tal-vjolenza domestika. F'Malta, l-Erbgħa 03 ta' Frar 2010 ġiet inawgurata s-sena ta' kontra l-faqar fil-Mużew Arkeoloġiku fil-Belt Valletta. Kull ambaxxatur intalab jagħmel diskors qasir.

5.6 WAVE *Women against violence Europe*

WAVE hija netwerk ta' organizzazzjonijiet mhux governativi tan-nisa ewropej li jaħdmu fil-qasam sabiex tiġi miġġielda l-vjolenza kontra n-nisa u t-tfal. Din il-ħolqa tippromovi u saħħaħ id-drittijiet umani tan-nisa u t-tfal in ġenerali kif ukoll tippreveni speċjalment il-vjolenza kontra n-nisa u t-tfal. Il-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika aċċettat li tkun il-*focal point* tal-WAVE fuq il-websajt tal-organizzazzjoni.

Fil-ħdax il-Konferenza tal-WAVE *'Stop Violence Against Women and Children'* il-Kummissjoni kienet irrappreżentata minn Maria Attard. Il-konferenza saret fl-Università tat-Teknoloġija fi Vjenna bejn l-24 u s-26 ta' Settembru, 2009. Il-parteċipanti kienu mill-Ewropa, l-USA, il-Kanada, l-Asja u l-Awstralja. L-ewwel ġurnata tal-konferenza kienet tikkonsisti fit-tlett panels, kull wieħed jippreżenta aspett differenti mit-tema magħżula: l-Ewwel Panel *'International Measures to End Violence against Women'*; it-Tieni Panel *'Rights of Migrant and Refugee Women - Victims of Violence'*; it-Tielet Panel '*Violence Against Women and their Children'*. It-tieni ġurnata tal-konferenza kienet ikkarretizzata minn żewġ panels: wieħed li preżenta *'Policies and Legislation on Violence Against Women'* u ieħor dwar *'The Rights of Migrant and Refugee Women - Victims of Violence'*. Wara kien hemm *workshops* u sezzjoni plenarja sabiex jiġi rappurtat dak li ntqal u r-rakkomandazzjonijiet. Il-ġurnata ingħalqet billi fil-għaxija sar riċeviment fil-Rathhauskeller presedut minn Nicole Krotsch, Segretarja tal-*Women's Affairs* tal-Partit Soċjalista ta' Vjenna. It-tielet ġurnata tal-konferenza kienet tiffoka fuq Netwerking u kif tista' tkompli tikber sabiex tiġi iffurmata netwerk mad-dinja kollha. Sabiex jikkomplimentaw il-konferenza kien hemm żewġ programmi oħra: esebizzjoni dwar *'Silent Witnesses: Stories of women killed as a result of domestic violence'* u bazaar ta' materjal informattiv.

Matul din il-Konferenza saru wkoll kuntatti billi ġew mistiedna Rosa Logar u Marcella Pirone sabiex jattendu għall-konferenza annwali li kienet ser issir mill-Kummissjoni, f'Novembru 2009.

Il-Kummissjoni kienet ukoll infurmata mill-fondazzjoni tal-WAVE CoCo li kienu qed jitwaqqfu l-*focal points*. Malta kienet ser tifforma parti miz-zona li tinkludi l-Italja. Ġie miftiehem li s-Sinj Marcella Pirone mill-Italja kellha tkun il-*focal point* ta' din iz-zona.

5.7 Kwestjonarji

5.7.1 Kwestjonarju dwar il-Vjolenza kontra n-Nisa min-Nazzjonijiet Uniti

Il-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika kienet innominata bħala l-*focal point* għal-istruttura ta' *data* kompjuterizzata tan-Nazzjonijiet Uniti.

Is-Sur George Sultana, Direttur (UE u Relazzjonijiet Internazzjonali) għadda lill-Kummissjoni it-tweġiba tal-Gvern ta' Malta lis-Segretarju Ġenerali tan-Nazzjonijiet Uniti dwar l-istruttura ta' *data* kompjuterizzata koordinata dwar il-vjolenza kontra n-nisa. Din ġiet mimlija kif għandu jkun.

5.7.2 Kwestjonarju tal-Organizzazzjoni Dinjija tas-Saħħa

F'Settembru 2005, il-Kumitat Reġjonali tal-Organizzazzjoni Dinjija tas-Saħħa għall-Ewropa adotta riżoluzzjoni dwar il-prevenzjoni tal-korrimenti (EUR/RC55/R9) u għalhekk jitlob aġġornamenti mingħand il-pajjiżi. Is-Sottokumitat dwar ir-Riċerka u Ġbir ta' *Data* iltaqa' f'laqgħa Ad Hoc sabiex jiġi diskuss il-kwestjonarju. Ingħataw risposti għal dawk id-domandi li kienu relevanti għall-Kummissjoni, b'kollaborazzjoni ma' Dr T Firman Tilney li hija l-*focal point* tal-Organizzazzjoni Dinjija tas-Saħħa f'isem id-Dipartiment tas-Saħħa.

5.7.3 Kwestjonari tal-Kunsill tal-Ewropa

Il-kwestjonarju *Parlamenti magħquda fil-ġlieda kontra l-vjolenza domestika fuq in-nisa,* li jkompli fuq ir-Riżoluzzjoni 1582 (2007) imtela kif għandu jkun.

5.7.4 Kwestjonarju tal-*Euromed*

Is-Sinj. Amanda Catania, Uffiċjal dwar ir-Riċerka u UE/Affarijiet Internazzjonali fil-Kummissjoni Nazzjonali għall-Promozzjoni tal-Ugwaljanza għaddiet lil-Kummissjoni il-*EUROMED 'Istambul Questionnaire'*, *Strengthening the Role of Women in Society.* Din ġiet mimlija kif għandu jkun.

5.7.5 Kwestjonarju tal-Pjan ta' Azzjoni tal-*Commonwealth* dwar l-Ugwaljanza tas-Sessi 2005-2015

Il-Kwestjonaru survey dwar il-*Mid Term Review* (MTR) dwar il-Pjan ta' Azzjoni tal-*Commonwealth* dwar l-Ugwaljanza tas-Sessi 2005-2015 (PoA) ġiet mogħddija lill-Kummissjoni mis-Sinj Amanda Catania, Uffiċjal dwar ir-Riċerka u UE/Affarijiet Internazzjonali fil-Kummissjoni Nazzjonali għall-Promozzjoni tal-Ugwaljanza. Din ġiet mimlija kif għandu jkun.

5.7.6 Rapporti tal-Grupp ta' Ħidma tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropeja dwar mistoqsijiet soċjali

Iċ-*Chairperson* ġiet mistoqsija sabiex tagħti l-kummenti tagħha fuq il-Konklużjonijiet tal-Kunsill dwar *'The Eradication of Violence Against Women in the European Union'* li ġew mfassla mill-Grupp ta' Ħidma tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropeja dwar mistoqsijiet soċjali. Dawn ir-rapporti ġew mogħdija mis-Sur Vincent Cauchi, Assistent Direttur (UE u Affarijiet Internazzjonali). Il-kummenti u s-suġġerimenti ngħataw kif meħtieġ.

6. Riċerka u Statistika

Is-Sottokumitat dwar ir-Riċerka u l-Ġbir ta' *Data*[12] baqa' jitlaqa' regolarment matul dan il-perjodu ta' rappurtar. Din is-sena, ix-xogħol kien ibbażat fuq żewġ binarji: l-ewwelnett kompliet tiffinalizza l-proposta tagħha għall-istudju ta' prevalenza sabiex id-dokument għall-offerta jkun jista' jinħareġ taħt il-proġett tal-FSE, li kien jindika eżattament dak li kien mitlub; u t-tieninett saru kuntatti mal-Kummissarju dwar il-Protezzjoni tal-Informazzjoni fuq kif setgħet titwaqqaf l-istruttura li twassal għall-armonizzazzjoni ta' *data* permezz ta' informazzjoni miġbura mingħand l-aġenziji.

Il-ġbir ta' informazzjoni tal-istudju ta' prevalenza bħalissa qed jiġi finalizzat u r-rapport plenarju għandu jitlesta dalwaqt. L-istruttura sabiex tinġabar l-informazzjoni u l-armonizzazjoni ta' *data* jeħtieġ li jiġi mqabbad *focal point*, u għalhekk ser isir reklam fil-gazzetti lokali lejn l-aħħar ta' dan il-perjodu ta' rappurtar. Nisperaw li dalwaqt ikun hemm xi ħadd jokkupa dan il-post[13].

Il-Kummissjoni kienet ippublikat ukoll l-istudju li kienet ikkummissjonat f'Novembru 2009 dwar *'The General Public's Perception of Domestic Violence'.*

12 Ara rapport Ċ għar-rapport dwar is-Sottokomunitat dwar if-Riċerka u l-Ġbir ta' *Data*
13 Kopja ta' din il-pubblikazzjoni tinstab f'www.domesticviolence.gov.mt

7. Konklużjoni

Dan ir-rapport jikkonkludi l-ewwel sena tat-tieni terminu tal-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika li kienet mwaqqfa fit-2006. Il-Kummissjoni kienet ġiet mwaqqfa bħala riżultat tal-Att dwar il-Vjolenza Domestika. Bħal ma jidher aktar ‘il fuq, f’din is-sena kien hemm attività kbira u fl-aħħar qed naraw ftit minn dak li ħlomna dwaru jittwettaq, kif ukoll naraw il-frott tal-isforzi tagħna. Fil-futur qrib, jiġifieri f’Awwissu 2010 ser ikollna r-riżultati tal-istudju ta’ prevalenza li ser jagħti stampa ċara tas-sitwazzjoni kif ukoll nipprovdu suġġerimenti lil dawk li jagħmlu l-liġi li tkun ibbażata fuq ir-riżultati ta’ riċerka. Fil-qrib ukoll jiġifieri f’Mejju 2010 ser ikollna *focal point* li ser jgħin sabiex tinġabar statistika reali ta’ dawk li jirrappurtaw l-abbuż. F’Lulju 2010 ser ikollna wkoll protokoli nfasslin ta’ kif jistgħu jaħdmu flimkien id-diversi entitajiet. Dawn ser jitressqu għal konsiderazzjoni u l-approvazzjoni tad-diversi entitajiet. Il-ħaddiema li jaħdmu mal-vittmi u r-rappreżentanti ta’ dawk li għamlu użu mis-servizzi qed ikompli jfasslu l-istandards dwar is-servizzi. Kif ukoll il-kampanja tant mistennija dwar it-tkabbir ta’ konoxxenza ser tiġi mħabbar dalwaqt fis-sajf 2010. ħafna minn dan ix-xogħol twettaq permezz tal-impenn sħiħ li ngħata, u li għadu qed jingħata, biex isiru in-negozjati mal-awtoritajiet dwar il-fondi tal-FSE fuq il-proġett *‘Dignity for Domestic Violence Survivors’.*

Wara li niżżilt il-lista ta’ dak li ħlomna u li daqt issir realtà, bħal dejjem, għad hemm affarijiet li xtaqna nwetttqu iżda għadhom ma sarux. Għal darb’oħra wieħed mid-diżappunt personali tiegħi jibqa’ l-fatt li għalkemm kemm-il darba, f’diversi okkazzjonijiet, tqajjem il-punt tal-bżonn ta’ aktar riżorsi umani fil-qasam tal-vjolenza domestika, xorta baqa’ ma sar xejn. Il-kampanja nazzjonali ta’ pubbliċità waslet biex tibda fi ftit xhur oħra u din żgur ser twassal sabiex jiżdied in-numru ta’ nies li jitolbu l-għajnuna tal-aġenżiji tal-qasam soċjali. Iżda jibqa’ l-fatt li r-riżorsi għadhom ma żdiedux. Din hija nkwetanti ħafna minħabba li dan jista’ jwassal li jkollhom joħolqu lista ta’ stennija, li tkun ta’ detriment għal dawk in-nisa li qed ifittxu l-għajnuna. La darba l-mara sabet il-kuraġġ biex tmur u tfittex l-għajnuna, huma għandhom issibu din l-għajnuna, inkella jafu qatt ma jerġgħu jfittxu għajnuna... Dan żgur MA KIENX dak li konna qed naħdmu għalih f’dawn l-aħħar erba’ snin!

Għalhekk, għal darb’oħra ser nagħmel dan l-appell - tħallux ix-xogħol siewi kollu li għamilna jintilef! Agħtu lil dan il-qasam dawk ir-riżorsi li għandha bżonn sabiex jiġi offrut servizz diċenti lil dawk il-persuni kollha li jfittxu li jibdew futur aħjar, futur mingħajr abbuż, futur li huwa id-dritt fundamentali tagħhom.

F’idejkom!

Appendiċi A

Rapport Finanzjarju
Analiżi Statistika tal-Partita Nru 5477
Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika
Sa u jinkludi il-31.12.09

Baġit	**€ 47,000.00**
Dettalji	**Ammont Imħallsa**
Seminar	**€ 5,879.16**
Stampar tar-rapporti	**€ 3,580.50**
Onoraria 2008	**€ 12,811.55**
Overtime Segretarja	**€ 1,127.04**
Ipprintjar ta' leaflets b'kollaborazzjoni ma' *Jesuits Refugee Service*	**€ 473.00**
Spejjeż taż-żjara ta' studju bħala parti mill-proġett FSE u reklami	**€ 11,233.42**
Librerija	**€ 287.40**
Attrezzament tal-Uffiċċju	**€ 448.41**
Fondi b'kollaborazzjoni mal-FSWS għall-Protezzjoni Privata tal-Pulizija	**€ 121.70**
Żieda fil-Fond b'kollaborazzjoni mal-Fondazzjoni *Richmond*	**€ 35.83**
Kontribuzzjoni tal-UNIFEM	**€ 569.99**
Kitba tal-applikazzjoni tal-programm *DAPHNE*	**€ 826.00**
Kitba tal-Proġett FSE b'kollaborazzjoni mal-*Victim Support Malta*	**€ 413.00**
Infiq ta' vjaġġar għall-Konferenzi	**€ 2,359.76**
Konferenzi f'Malta	**€ 66.00**
Stationery	**€ 180.94**
Infiq ta' vjaġġar ta' Membru	**194.68**
Varji	**€ 366.20**
	€ 40,974.58
Bilanċi li baqa'	**€ 6,025.42**

Appendiċi B

Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika
Is-Sottokumitat dwar l-Iżvilupp tas-Servizzi

Rapport Annwali Marzu 2009-Frar 2010
Is-Sur Cornelius Mulvaney Dip.Family Therapy (UK); CQSW (UK)

Minn Marzu 2009 sa Frar 2010 is-Sottokumitat dwar l-Iżvilupp tas-Servizz iltaqa' sitt darbiet fid-dati segwenti: 14 ta' April, 2009, 09 ta' Ġunju 2009, 10 ta' Settembru, 2009, 30 ta' Novembru, 2009 u 22 ta' Jannar, 2010.

Il-membri attwali tas-sottokumitat huma:
Dr Marceline Naudi (Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika) - *Chairperson*
Is-Sinj Christine Camilleri (Dar Tereza Spinelli)
Is-Sinj Doreen Camilleri (*Service Area Leader, DSV*, Aġenzija Appoġġ)
Is-Sur Ashley Cumbo (YMCA)
Is-Sinj Pamela Demicoli (Dar MerħbaBik)
Is-Sinj Sandra Falzon (*Ex-Servizz User*) (irriżenjat f'Jannar 2010)
Is-Sinj Pauline Mercieca (Għabex, Aġenzija Appoġġ)
Is-Sur Cornelius Mulvaney (Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika)
Is-Sinj Stephanie Muscat (Dar Gużeppa Debono, Għawdex)
Is-Sur Peter Paul Portelli (Ċentru Ħidma Soċjali, Għawdex)
Is-Sinj Josette Stensen (Dar Qalb ta' Gesù) (kultant sostitwita mis-Sinj Caroline Caruana Azzopardi)
Is-Sinj Doris Vassallo (Segretarja)

Għandu jiġi nnotat b'sodisfazzjon li minkejja l-impenn tal-membri fix-xogħol tagħhom, dan is-Sottokumitat iltaqa' regolarment kull xahrejn, tant li ltaqgħu ħames darbiet matul is-sena 2009/10. Huma komplew jaħdmu fuq oqsma li kienu mibdija u oħrajn ġodda.

Dawn kienu jinkludu dan li ġej:

1) Protezzjoni tal-pulizija għall-vittmi/ħaddiema soċjali li jattendu l-Qorti - Il-fond għas-Servizzi ta' Protezzjoni Speċjali tal-Pulizija ġie mwaqqaf b'kollaborazzjoni mal-Agenżija Appoġġ, u li ġie mġedded għal sena oħra f'Diċembru 2009. ġie miftiehem li fil-każi fejn il-protezzjoni tal-pulizija għall-vittma kienet meħtieġa, l-ħaddiema soċjali kellhom jiddiskutu l-każi mad-*Domestic Violence Unit* u dawn tal-aħħar kellhom jagħmlu l-arranġamenti meħtieġa. F'każ li jkun hemm nuqqas ta' qbil, il-każ għandu jiġi riferut liċ-*Chairperson* tal-Kummissjoni.

2) Appoġġ għall-ħaddiema li jagħtu għajnuna lil nisa li għandhom problemi ta' saħħa mentali - Il-Kummissjoni nnegozjat ftehim mal-Fondazzjoni *Richmond* għal mitt siegħa ta' appoġġ għall-ħaddiema soċjali li jagħtu għajnuna lil nisa li jkollhom każ ta' vjolenza domestika bi problemi ta' mard mentali. Dan is-servizz beda fl-01 ta' Frar 2009, u f'Diċembru 2009 ġie mġedded għal sena oħra.

3) Taħriġ - L-organizzazzjoni ta' korsijiet għall-ħaddiema soċjali li jaħdmu fil-qasam tal-vjolenza domestika qed jgħin sabiex is-servizzi offruti u l-istandards tas-servizzi qegħdin dejjem jitjiebu. Dan qed jgħin ukoll lill ħaddiema oħra interessati f'dan il-qasam. F'Mejju 2009 ġie organizzat taħriġ permezz tal-programm Gruntdvig 3 dwar il-vjolenza domestika. Għal dan it-taħriġ, li sar f'Malta, il-Kummissjoni nnegozjat sitt postijiet mingħajr ħlas għall-ħaddiema soċjali li jaħdmu f'dan il-qasam.

It-taħriġ kien wieħed mill-oqsma ewlenija fil-laqgħat tas-sottokumitat minħabba li taħriġ kontinwu huwa l-mod kif jiżdied it-tagħrif, jippromwovi l-ħsieb u jissaħħu s-servizzi u l-istandards. Għalhekk permezz tal-membri tas-Sottokumitat, wara li ġew ikkonsultati l-membri tat-tims/aġenżiji rispettivi tagħhom, ġew identifikati l-oqsma fejn hemm bżonn it-taħriġ. Dawn kienu jinkludu: għodda għall-assessjar; l-aħjar standards ta' prattiċi fl-Vjolenza Domestika, preparazzjoni għall-professjonisti u klijenti li jidhru bħala xhieda fil-qorti u oħrajn.

4) Politika - Is-Sottokumitat kompla l-ħidma dwar l-armonizzazzjoni tal-istandards minimi rigward il-politika tax-Xelters. Dawn jinkludu dawk dwar: a) applikazzjoni u l-assessjar; b) il-konfidenzjalità; ċ) it-terminazzjoni u r-rifjut d) l-istandards u l-proċeduri. Ġie enfasizzat ukoll l-importanza li kemm l-istaff u r-residenti għandhom ikunu nformati tajjeb dwar tas-sinifikat tagħhom.

5) *Housing* - Is-Sottokumitat kompla jiddiskuti l-problema tad-Djar li n-nisa li għaddew minn esperjenza ta' vjolenza domestika jkollhom jiffaċċjaw meta inġustament jitilfu l-post tar-residenza tagħhom, jew meta jkollhom isibu akkomodazzjoni alternattiva wara li jkunu għaddew xi żmien f'xi Xelter. Il-prattika tajba u l-informazzjoni ġew diskussi għall-benefiċċju tal-ħaddiema u n-nisa.

Dan ix-xogħol kien jinkludi l-ġbir ta' informazzjoni relatata man-numru ta' nisa li qed iffittxu akkomodazzjoni alternattiva; in-numru ta' dawk li huma diġà rreġistrati mal-Awtorità tad-Djar u ż-żmien kemm ħadet biex ġiet ipproċessata l-applikazzjoni kif ukoll kemm damet biex ingħatat l-allokazzjoni ta' post ġdid, jekk hu il-każ. L-informazzjoni kienet tinkludi kemm nisa krew post u l-prezz li ntalbu. Din l-informazzjoni miġbura kellha tkun diskussa mal-Awtorità tad-Djar sabiex dan tal-aħħar jieħu l-azzjoni possibbli skont it-termini ta' politika li jirregolaw każi bħal dawn.

6) Sigurtà Soċjali - Fost l-oħrajn is-sottokumitat organizza laqgħa ma' wieħed mill-Assistenti Diretturi fid-Diviżjoni tas-Sigurtà Soċjali biex jiddiskutu kwistjonijiet finanzjarji dwar in-nisa li kienu għaddew minn esperjenza ta' vjolenza domestika u li kienu qed jerġgħu jippruvaw jibnu ħajjithom mill-ġdid. L-informazzjoni miġbura f'din il-laqgħa kienet diskussa fi ħdan il-grupp u ċerti proċeduri komuni ġew imħadnin fis-sistema.

7) Żjara ta' Studju - L-għoti tal-proġett tal-FSE, *Dignity for Domestic Violence Survivors*, kien jinkludi fondi għaż-żjara ta' studju għal disa' ħaddiema fil-qasam tal-vjolenza domestika f'Malta. Permezz ta' din iż-żjara ta' studju, il-ħaddiema żaru Xelter għan-nisa u t-tfal fir-Repubblika Ċeka. Din saret f'Ottubru 2009.

Konklużjoni

Is-Sottokumitat dwar is-Servizzi għall-Iżvilupp jixtieq jirringrazzja liċ-*Chairperson* tal-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika, Marceline Naudi għall-ħeġġa bla waqfien biex tippromwovi politika li jsaħħaħ is-servizzi u l-istandards fil-ħidma li qed titwettaq man-nisa u għan-nisa li jesperjenzaw l-vjolenza domestika. Dan kien ta inkoraġġiment kbir biex dan il-kumitat jiltaqa' sabiex jinvestiga l-aspetti madwar din is-sitwazzjoni gravi u sabiex jiddiskuti kif ċerti livelli tax-xogħol jeħtieġ li jiġu msaħħa u mtejba sabiex jitnaqqsu safejn ikun possibbli l-uġigħ u t-tbatija severa tal-familji fejn tiddomina l-vjolenza domestika.

Il-membri tal-kumitat ħadmu ħafna biex il-ħsiebijiet tagħhom u l-ideat tagħhom jiġu mwettqa u l-isforzi tagħhom ġew ukoll ippremjati.

Appendiċi Ċ

Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika
Is-Sottokumitat dwar ir-Riċerka u l-Ġbir ta' *Data*

Rapport Annwali Marzu 2009-Frar 2010
Dr Albert Bell BA., BA (Hons.,), MA., Ph.D.

Sa minn meta twaqqaf f'Settembru 2007, is-Sottokumitat dwar ir-Riċerka u Ġbir ta' *Data* kellu tliet prijorità ta' azzjoni speċifiċi - (a) r-replikazzjoni ta' studju li sar fl-2003 intitolat "*Domestic Violence against Women: Perceptions of the Maltese General Public"* li twettaq mill-Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika(NSO), (b) l-impenn li jsir stħarriġ ta' prevalenza nazzjonali li jkun bħala punt ta' referenza li juri l-firxa u n-natura tal-vjolenza domestika f'Malta; u (ċ) it-twaqqif ta' infrastruttura għal ġbir tad-*data* li tippermetti l-armonizzazzjoni u razzjonalizzazzjoni ta' sistema amministrattivi ta' *data* dwar il- vjolenza domestika.

Dawn l-azzjonijiet juru u jirriflettu ix-xogħol tas-Sottokumitat intenzjonat biex jgħin lill-Kummissjoni dwar il-vjolenza domestika tiżviluppa servizzi għal dawk li qed jgħaddu minn esperjenza ta' vjolenza domestika u politika għas-settur bbażata fuq l-evidenza. Huwa tabilħaqq b'sodisfazzjon li nirrapporta li relattivament ftit wara t-twaqqif tas-Sottokumitat sar progress qawwi f'dawn it-tliet azzjonijiet ta' prijorità, tant li nista' issa nirrapporta l-għeluq fir-rigward tar-replikazzjoni tal-istudju tal-NSO dwar l-attitudni tal-pubbliku Malti u l-perċezzjonijiet dwar vjolenza domestika. L-istħarriġ ta' prevalenza tal-vjolenza domestika wkoll kważi ingħalaq. Sar progress wkoll f'dan il-perjodu fir-rigward tat-twaqqif tal-istruttura tal-*focal point* għall-ġbir ta' data dwar il-vjolenza domestika. Dan kollu ma setax jintlaħaq mingħajr l-impenn, d-dedikazzjoni u d-dehen tat-tim trans-dixxiplinarju li jifforma dan is-Sottokumitat.

Minn Marzu 2009 sa Frar 2010 is-Sottokumitat kien kompost mill-membri li ġejjin:
Dr Albert Bell (Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika) - *Chairperson*
Dr Marceline Naudi (Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika)
Dr Maja Miljanic Brinkworth (MSOC) (irreżenjat f'Ottubru 2009)
Is-Sinj Joslyn Magro Cuschieri (NSO)
Spettur Trevor Sammut (Pulizija ta' Malta)
Is-Sinj Christine Agius Marchand (FSWS)
Is-Sur Joseph Deguara (IMU, MSOC)
Dr Jonathon Mamo (Diviżjoni tas-Saħħa, MSOC) (sostitwit minn Dr Audrey Vella)
Is-Sur Francis Xavier Mangion (Qrati tal-Ġustizzja, MJHA)
Is-Sinj Doris Vassallo (MSOC) - Segretarja

Matul il-perjodu msemmi, is-Sottokumitat iltaqa' tmien darbiet fil-bini tal-Kummissjoni f'Beltissebħ, il-Furjana fid-dati li ġejjin: 05 ta' Mejju, 2009; 09 ta' Ġunju, 2009; 08 ta' Lulju, 2009; 01 ta' Settembru 2009; 27 ta' Ottubru, 2009; 30 ta' Novembru, 2009; 12 ta' Jannar 2010 u 25 ta' Frar 2010. Kull laqgħa damet għal madwar sagħtejn. Dr Maya Miljanic Brinkworth (li kienet membru tas-Sottokumitat sa minn meta twaqqaf) irriżenjat mill-kompetenza tagħha bħala rappreżentanta tal-Ministeru għall-Politika Soċjali fis-Sottokumitat f'Ottubru 2009. Is-sostitut tagħha kien għadu pendenti sat-tmiem tal-perjodu ta' rappurtar. Dr Jonathan Mamo ġie sostitwit minn Dr Audrey Galea bħala rappreżentant tad-Diviżjoni tas-Saħħa fis-Sottokumitat.

Kif kien irrappurtat fir-rapport annwali preċedenti tal-Kummissjoni, il-proċess tal-ġbir tad-*data* relatata mal-istudju dwar il-perċezzjonijiet dwar il-vjolenza domestika f'Malta kien tlesta mill-NSO f'Diċembru 2008. Matul il-perjodu ta' rappurtar, saru numru ta' laqgħat *ad hoc* bejn il-membri tas-Sottokumitat u l-parti kkummissjonata (NSO) sabiex jiġi żgurat li r-rappurtar jkun profond u miftiehem u li effettivament jiġu dokumentati l-għanijiet u l-objettivi tal-istudju, id-definizzjonijiet użati, il-metodoloġija tal-istħarriġ u l-proċedura tar-riċerka, il-limitazzjonijiet tal-istudju u l-konklużjonijiet (inklużi paraguni kkwalifikati mar-rapport tat-2003). Dan ir-rapport (li jinkludi sommarju eżekuttiv) ġie ppubblikat f'Novembru 2009 u mqassam lill-partijiet interessati u esperti fis-settur flimkien mar-rapport annwali tal-Kummissjoni 2008-2009 u mar-rapport dwar l-eżitu tal-konferenza annwali 2008. Ir-rapport kien xhieda tax-xejriet relatati tal-perċezzjonijiet tal-pubbliku ġenerali Malti dwar il-vjolenza domestika u pprovda bażi kruċjali ta' informazzjoni għall-Kummissjoni għall-pjan ta' azzjoni nazzjonali l-vjolenza domestika partikolarment fir-rigward ta' iżvilupp ta' kampanja nazzjonali preventiva bbażata fuq l-evidenza.

Matul il-perjodu ta' rappurtar, kien ukoll reġistrat żvilupp qawwi fir-rigward tal-iżvilupp, il-kummissjoni u l-eżekuzzjoni ta' studju nazzjonali dwar il-prevalenza tal-vjolenza domestika kontra n-nisa f'Malta u l-impatt tagħha fuq il-prospetti ta' impjieg ta' vittmi ta' abbuż. Fondi tal-FSE (Fond Socjali Ewropew - ESF) kienu assigurati mill-Kummissjoni għal dan il-għan. Wara sejħa pubblika għall-offerti u sussegwentement wara eżerċizzju ta' evalwazzjoni, *M. Fsadni & Associations* ġew ikkummissjonati biex iwettqu l-istudju. L-istudju ta' prevalenza huwa bbażat fuq studju fis-settur tal-Organizzazzjoni Dinjija tas-Saħħa (WHO). L-istrument ta' riċerka li intuża huwa l-istess tal-WHO għalkemm jinkludi emendi li saru b'konsultazzjoni mal-membri tas-sottokumitat biex seta' iktar jikwadra l-aspett tax-xogħol u d-dimensjonijiet soċjo-kulturali lokali oħra li jeħtieġu iktar speċifiċità.

Diversi laqgħat *ad hoc* u skambji bl-emejl saru mal-parti kkummissjonata sabiex issir traduzzjoni tal-Malti tal-istrument tar-riċerka. Dawn il-laqgħat kienu wkoll kruċjali biex jiġu solvuti kwistjonijiet ta' proċedura relatati mal-fażi ta' ġbir tad-*data* tal-istħarriġ (li kien jinkludi l-istrateġija ta' kampjun li kellu jiġi utilizzat), il-ħtiġiet ta' taħriġ u l-materjal għall-intervistaturi u biex jiġu identifikati l-għodda u l-forom għall-analiżi eventwali, il-preżentazzjoni u rappurtar ta' riżultati. L-eżerċizzju ta' ġbir ta' informazzjoni beda fil-11 ta' Frar, 2010 u huwa ppjanat li jitlesta sal-aħħar ta' Marzu 2010. Qabel beda

dan il-proċess sar eżerċizzju pilota (li għen biex issir verifika tal-validità u l-flessibilità tal-istrument ta' riċerka u biex tittieħed azzjoni korrettiva fejn meħtieġ). Ir-reklutaġġ tal-intervistaturi u t-taħriġ tal-intervistaturi saru qabel il-ġbir tad-*data*. Ir-rapport finali, li juri s-sejbiet tal-istħarriġ huwa mmirat għal nofs Awwissu 2010. Huwa mistenni li r-rapport jiġi ppubblikat u mqassam (suġġett għad-disponibbiltà ta' fondi) fl-aħħar kwart tas-sena 2010. Dawn is-sejbiet għandhom ikunu essenzjali għal inizjattivi għall-iżvilupp ta' servizzi għal quddiem u għal kampanji ta' prevenzjoni. B'dan l-istudju l-pajjiż issa se jkun f'pożizzjoni li jkollu stampa aktar ċara u preċiża tal-problema tal-vjolenza domestika f'Malta. Wieħed ma jistax ma jenfasizzax il-bżonn li dan l-stħarriġ ta' prevalenza jibqa' jiġi rreplikat iktar il-quddiem biex ikollna stampa tal-problema fit-tul għall-benefiċċju ta' politika nazzjonali effettiva fis-settur.

Matul il-perjodu ta' rappurtar, is-Sottokumitat ukoll kompla bl-isforzi għall-introduzzjoni ta' mekkanizmu ċentralizzat għall-ġbir u l-analiżi tad-*data* amministrattiva dwar il-vjolenza domestika . Filwaqt li bena fuq il-progress irreġistrat fis-snin preċedenti (partikolarment fir-rigward tal-identifikazzjoni ta' għejjun ta' *data* eżistenti li jipprestaw ruħhom tajjeb għall-integrazzjoni), matul dan il-perijodu, sar aktar sforz biex jiġi żgurat li l-istruttura tal-*focal point għal-ġbir u analiżi tad-data relatata issir realtà.* Pass importanti f'din id-direzzjoni kien l-informazzjoni miġbura mill-laqgħat maċ-*Chairperson* tal-Kummissjoni Nazzjonali dwar Droga, Alkoħol u Sustanzi Oħra (li kien stabbilixxa struttura simili fil-qasam vizzji fis-snin preċedenti) u l-Kummissarju tal-Protezzjoni tad-*Data*. Din tal-aħħar kienet kruċjali biex jiġi dentifikat pjan ta' azzjoni meħtieġ biex jiżgura li l-istruttura tal-Kummissjoni tal-*focal point* tissodisfa l-obbligi meħtieġa legali u etiċi. Wara dawn il-laqgħat, termini ta' referenza għall-uffiċjal li se jkollu rwol ewlieni fit-twaqqif u l-immaniġjar tal-istruttura tal-*focal point* ġew żviluppati u mibgħuta lill-uffiċjali pertinenti tal-Ministeru għall-approvazzjoni tagħhom. Lejn tmiem ta' dan il-perjodu ta' rappurtar, saret sejħa għall-uffiċjal biex imexxi din l-istruttura. It-termini ta' referenza jesiġu li l-persuna impjegata irrid jkollha speċjalizzazzjoni *post-graduate* fil-qasam soċjali.

Il-prjorità tas-Sottokumitat għas-sena li jmiss għalhekk għandu jkun it-twaqqif ta' infrastruttura ta' ġbir ta' *data* dwar vjolenza domestika nazzjonali kif ukoll l-pubblikazzjoni u t-tqassim tar-rapport dwar l-istħarriġ ta' prevalenza li bħalissa qegħdin fil-fażi konklussivi tagħhom. Barra minn hekk, peress li s-Sottokumitat issa wasal lejn it-tmiem tal-proġetti li enfasizza fis-snin preċedenti, huwa wkoll opportun għas-Sottokumitat (taħt il-gwida tal-Kummissjoni) li jagħrbel u jasal għall-prijoritajiet ġodda li jirriflettu l-ħtiġijiet tar-riċerka fis-settur.

Appendiċi D

Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika
Is-Sottokumitat dwar it-Tkabbir ta' Konoxxenza

Rapport Annwali Marzu 2009-Frar 2010

Il-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika reġgħet laqqgħet is-Sottokumitat dwar it-Tkabbir ta' Konoxxenza fil-31 ta' Awwissu 2009. Fit-termini ta' referenza tal-Kummissjoni hemm inkluż it-tkabbir ta' konoxxenza, għaldaqstant dan ġie nkluż fil-proġett '*Dignity for Domestic Violence Survivors*' li hu finanzjat mill-Unjoni Ewropeja mill-Fond Soċjali Ewropew. Il-proġett jinkludi fih attivitajiet relatati mat-tkabbir ta' konoxxenza u li se tiġi enfasiżżata l-konnessjoni bejn il-vjolenza domestika u n-nisa li mhumiex impjegati bi qliegħ. L-attivitajiet se jkunu immirat lejn il-pubbliku ġenerali kif ukoll lejn il-professjonisti identifikati għall-proġett, inklużi nies li jħaddmu. Dan sar bl-iskop li tissaħħaħ il-kooperazzjoni bejn dawk kollha kkonċernati. Dan għandu jwassal ukoll sabiex jippromwovi tolleranza żero għall-vjolenza domestika fost il-poplu Malti.

Il-membri tas-Sottokumitat dwar it-Tkabbir ta' Konoxxenza jinkludi lil:
Dr Roberta Lepre', (Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika) - *Chairperson*
Sr Joan Garner, (Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika)
Dr Marceline Naudi, (Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika)
Mr Kurt Guillaumier, (MSOC)
Ms Marianne Gauci, (FSWS)
Mr.Lawrence Zammit (Segretarju/Amministrattur tal-Proġett FSE)

Is-Sottokumitat iltaqa' tliet darbiet fil-31 ta' Awwissu 2009, fit-12 ta' Ottubru 2009 u fid-09 ta' Novembru 2009 u matul dawn il-laqgħat ġie diskuss il-kontenut tat-tender għall-kampanja ta' pubbliċità. Diversi attivitajiet ġew suġġeriti u maħsuba biex jilħqu l-etajiet kollha u kull klassi tas-soċjetà. Sabiex jiġi evitat żieda kbira ta' każi fuq dawk li jipprovdu s-servizz, l-attivitajiet se jkunu mqassma matul il-perjodu kollu tal-kampanja. Dawn se jinkludu fost l-oħrajn:

- *Billboards*
- *Roadblock adverts*
- *Bus shelters*
- Logħba futbol
- Parteċipazzjoni fi programmi tar-radju u dawk televiżivi, kif ukoll reklami qosra
- Artikli fuq rivisti u gazzetti
- Kommunikazzjoni *on-line*

Il-Sottokumitat issuġġerixxa wkoll li espert dwar il-vjolenza domestika jkun inkluż fit-tim ta' dawk li jipprezentaw l-offerti sabiex dan ikun jista' jgħin lill-kuntrattur fit-tħejjija tar-reklami jew artikli għall-kampanja. Dan l-espert ikun ukoll dak li jipparteċipa fil-programmi tal-midja.

Appendiċi E

Rapport 2009/10 dwar il-Grupp *Daphne* msejjaħ mill-Kummissjoni dwar il-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domedstika

Dr Marceline Naudi Ph.D.(Manchester), M.A.(Bradford), B.A.
Convenor

Il-Grupp *Daphne* ltaqa' xi darbtejn matul il-perjodu ta' rappurtar sabiex jispiċċaw d-dokument tal-proġett '*Breaking the Cycle: Dealing with the effects of domestic violence*' li ġie preżentat f'April 2009. Il-grupp imbagħad reġa' ltaqa' għall-laqgħa finali sabiex issir evalwazzjoni tal-proġett u nitgħallmu minn din l-esperjenza.

Il-membri tal-Grupp *Daphne* kienu:

Dr Marceline Naudi (Chairperson)
Is-Sinj Doris Vassallo (Segretarja)
Is-Sinj Charlotte Busuttil, FSWS
Is-Sinj Jessica Pace, FSWS
Is-Sinj Reneè Laiviera, MCWO
Is-Sinj Lydia Sciberras, MCWO
Is-Sur Mark Briffa, Fondazzjoni Suret il-Bniedem
Sr Rosalinda Seychell, Dar Merħbabik

Is-sieħba fil-proġett kienu:

Sieħba Assoċjati
Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika (MT)
Fondazzjoni għas-Servizzi għall-Ħarsien Soċjali (MT)

Sieħba
Dar MerħbaBik (MT)
Konfederazzjoni Maltija tal-Organizzazzjonijiet tan-Nisa (MT)
Služby Dobrého Pastýře - Servizzi Good Shepherd (CZ)
Women's Aid (UK)
Kinderrechtenhuis vzw (Belġju)

Sieħeb Ewlieni
Fondazzjoni Suret il-Bniedem (MT)

Diversi gruppi tas-soċjetà li kienu jinkludu t-tfal żgħar u l-adolexxenti; dawk li jagħmlu użu mis-servizz tas-saħħa mentali; u l-individwi b'diżabilità ġew iddentifikati sabiex jiġu nklużi fil-proġett.

Il-proġett li ġie preżentat kien jinkludi l-attivitajiet li ġejjin:
- Żjarat ta' studju
- Konferenza *train the trainer*
- Konferenza finali
- Tixrid ta' informazzjoni tal-gruppi ta' ħidma
- Żvilupp ta' websajt
- Żvilupp ta' pakkett ta' taħriġ

Il-proġett kien rilevanti għall-qasam ta' prijorità Daphne III '**Vjolenza mwettqa kontra kategoriji partikolarment vulnerabbli tan-nisa, taż-żgħażagħ u tat-tfal**' u kien ppjanat li jipprovdi lill-professjonisti bit-taħriġ li hu meħtieġ biex jingħataw l-konoxxenza speċjalizzata sabiex ikunu f'pożizzjoni aħjar biex joffru s-servizzi lill-klijenti tagħhom. B'dan it-taħriġ il-professjonisti jkunu jistgħu jgħinu b'mod partikolari lil nies li jkunu aktar vulnerabbli minħabba xi diżabilità, u/jew li jsofru minn mard mentali kif ukoll persuni li għaddew minn esperjenza ta' vjolenza domestika.

Fl-aħħar laqgħa li saret ġie rikonoxxut u apprezzat il-kontribut ta' ċerti membri. Kien miftiehem li jekk 'il quddiem jkun hemm xi ħsieb sabiex l-entitajiet jingħaqdu sabiex jippreżentaw xi proġett ieħor, għandu jkun hemm aktar impenn u parteċipazzjoni mill-membri kollha, u mhux l-impenn issir mill-ftit.

Sfortunatament l-applikazzjoni għall-proġett ma kinitx b'suċċess.

Appendiċi F

Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika
An Integrated Approach towards Domestic Violence - 2009

Rapport tas-Seminar
Dr Marceline Naudi Ph.D.(Manchester), M.A.(Bradford), B.A.
Is-Sinj Maria Attard M.A.T.C.

Il-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika, fl-20 ta' Novembru 2009, organizzat seminar ta' ġurnata intitolat '*An Integrated Approach towards Domestic Violence'* biex tfakkar l-Jum Internazzjonali għall-Eliminazzjoni tal-Vjolenza kontra n-Nisa. Is-seminar sar fil-*Grand Hotel Excelsior*, il-Furjana. Persuni minn organizzazzjonijiet differenti li huma nvoluti direttament u indirettament fil-qasam tal-Vjolenza Domestika pparteċipaw fis-seminar, li kienu jinkludu l-ħaddiema soċjali, il-pulizija, l-avukati u l-maġistrati.

Dr Marceline Naudi, bħala *Chairperson* tal-Kummissjoni u tas-Seminar, għamlet l-indirizz tal-ftuħ. Id-diskors tal-ftuħ enfasizza l-importanza ta' ħidma flimkien sabiex jiġi provdut servizz aħjar lil nies li qed joħorġu jew li jgħixu esperjenza ta' vjolenza domestika.

Bħala introduzzjoni għas-suġġett intwera film qasir *'Defending our Lives'*, li kien jinkludi xi episodji grafiċi dwar inċidenti ta' vjolenza domestika. L-għan ta' dan il-filmat kien li l-parteċipanti jsiru konxji tal-gravità tal-vjolenza domestika u l-importanza ta' għajnuna ikkoordinat mis-servizzi kkonċernati.

Dan kien segwit mill-ewwel kelliema ewlenija Mag.a Maria Rösslhumer mill-WAVE, mill-Awstrija li tkellmet dwar '*Bridging Gaps - multiagency cooperation in tackling violence against women and their children*'. Mag.a Rösslhumer kienet mistiedna f'Malta biex titkellem fis-seminar mill-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika. Hija qasmet l-esperjenza Awstrijaka dwar kif tiġi kkordinata l-għajnuna f'każ ta' vjolenza domestika minn dawk li joffru s-servizzi. Dan kien segwit minn mistoqsijiet mill-parteċipanti.

Wara waqfa qasira għall-kafè, saret it-tieni preżentazzjoni: *'Murder Prevention in Domestic Violence'*. Din il-preżentazzjoni saret mid-*Detective Sergeant* Sharon Stratton u *A/Detective Inspector* Anthea Richards mill-Pulizija Metropolitana ta' Londra. *Detective Sergeant* Stratton u *A/Detective Inspector* Richards li kienu wkoll mistiedna mill-Kummissjoni biex jaqsmu l-esperjenza tagħhom ta' xogħol b'mod ikkoordinat bejn il-professjonisti u l-aġenziji oħrajn dwar każ ta' vjolenza domestika. It-titolu użat jirrifletti wieħed mill-messaġġi ewlenin tal-preżentazzjoni tagħhom, jiġifieri, li jekk l-intervent tal-aġenziji jsir fil-ħin, il-każi tal-vjolenza domestika ma jispiċċawx f'omiċidji. Huma enfasizzaw l-importanza ta' taħriġ sabiex jagħrfu s-sinjali ta' vjolenza meta jiġu msejħa f'każ ta' inċident. Huma ppreżentaw lista ta' kontroll biex jgħinu uffiċjali tal-pulizija fl-evalwazzjoni tas-sitwazzjoni. Dan kien għal darb'oħra segwit minn mistoqsijiet mill-parteċipanti.

Iż-żewġ preżentazzjonijiet ewlenin qanqlu diskussjoni interessanti fost il-parteċipanti, li mbagħad din id-diskussjoni tkompliet fil-gruppi ta' ħidma li saru wara nofsinhar. Il-gruppi ta' ħidma kienu bbażati fuq studju ta' każ ta' vjolenza domestika u d-diskussjoni kienet dwar kif għandhom jkunu/jiġu trattati każi bħal dawn. Kien żgurat li d-diversi professjonisti preżenti fl-seminar kienu rappreżentati fil-gruppi kollha biex jinkoraġġixxu ħidma kkordinata bejn l-aġenziji. Dan kien segwit minn plenarja fejn ingħataw ir-reazzjonijiet tad-diversi gruppi.

L-Onorevoli Ministru Carmelo Bonnici Mifsud, Ministru tal-Ġustizzja u l-Intern għamel id-diskors tiegħu wara l-plenarja, filwaqt li Onorevoli Ministru John Dalli, Ministru għall-Politika Soċjali għamel id-diskors tal-għeluq.

Appendiċi Ġ

***Task Force* sabiex jitwaqqaf Tim ta' Rispons dwar Attakk Sesswali (SART)**
Is-Sinj Joyce D'Amato BA (Hons) Youth and Communication Studies
Insp Louise Calleja Dip in Mngt. Studies, MBA (Grenoble)
Dr Marceline Naudi Ph.D.(Manchester), M.A.(Bradford), B.A.

Fil-5 ta' Mejju 2009 il-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika, taħt il-patroċinju tal-Ministeru tal-Politika Soċjali (illum Ministeru għall-Edukazzjoni, Xogħol u Familja), laqqa' grupp ta' professjonisti fil-qasam rispettiv tagħhom (task group), sabiex jissuġġerixxu lill-awtoritajiet konċernati, mekkaniżmu għat-titjieb fis-sistemi ta' kif wieħed għandu jaġġixxi ma' dawk il-vittmi li jgħaddu minn xi esperjenza ta' abbuż sesswali (attakk sesswali).

Il-laqgħat saru fil-5 ta' Mejju 2009, fid-29 ta' Mejju, 2009, fis-26 ta' Ġunju 2009, fit-22 ta' Lulju, 2009, fl-01 ta' Settembru 2009, fil-15 ta' Settembru, 2009, fit-28 ta' Jannar 2010 u fid-09 ta' Frar 2010.

Il-membri tat-*task group* kienu kif ġej:

Spettur Louise Calleja (Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika) - *Chairperson*
Dr Marceline Naudi (Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika)
Is-Sinj Anne Cachia (MSOC) (rriżenjat f'Lulju 2009)
Is-Sinj Joyce D'Amato (MJHA)
Dr Raymond Galea (Ġinekologu)
Is-Sinj Maryanne Gauci (FSWS)
Is-Sinj Renee' Laiviera (MCWO)
Dr Roberta Lepre' (*Victim Support Malta*)
Is-Sinj Antoinette Martin (*Pyschologist*)
Is-Sinj Doris Vassallo (Segretarja)

Bis-saħħa tal-moviment ta' kriżi ta' stupru li nħoloq u ġie fis-seħħ fl-1970, diversi persuni kienu ngħaqdu flimkien sabiex itemmu l-vjolenza sesswali u sabiex jiġu pprovduti servizzi komprensivi u ta' kwalità għal dawk li għaddew minn attakki (abbuż) sesswali. Bħal bqija tad-dinja, Malta m'hijiex iżolata minn din il-problema u għalhekk il-Kummissjoni dwar il-Vjolenza Domestika, fir-rwol tagħha li tagħti pariri lill-Ministru kkonċernat dwar l-aspetti kollha tal-problema tal-vjolenza domestika, enfasiżżat li dan il-fenomenu jeħtieġ li jkun esponut u ndirizzat b'mod konkret u professjonali. Il-Kummissjoni qajmet it-tħassib addizzjonali tagħha li l-vittmi ta' attakk (abbuż) sesswali huma ta' spiss skoraġġuti milli jfittxu l-għajnuna, possibilment minħabba t-tifrik ta' servizzi offruti kif ukoll minħabba l-possibbilta' ta' trawmatiżżar u vittimizzazzjoni mis-sistema, bir-riżultat ta' nuqqas ta' kuraġġ min-naħa tal-vittmi li jfittxu trattament ulterjuri u skont il-drittijiet legali rilevanti.

Professjonisti mill-Ministeru għas-Saħħa u mill-Isptar Mater Dei, kif ukoll professjonisti oħra mill-Aġenzija Appoġġ, il-Pulizija, *Victim Support Malta*, il-Kunsill Malti għall-Organizzazzjonijiet tan-Nisa u l-Ministeru għall-Ġustizzja u l-Intern (ara l-lista ta' membri hawn fuq) qed jaħdmu flimkien sabiex isibu mezz kif bl-iktar mod effiċjenti jiġu provduti servizzi speċjalizzati għall-vittmi ta' dawn l-offiżi ta' natura sesswali u vittmi ta' vjolenza bbażata fuq is-sess tagħhom fosthom: *date rape*, stupru minn persuni mhux magħrufa, attakki sesswali u l-abbużi sesswali minn sieħeb/sieħba magħrufa.

L-impenn prinċipali ta' dan it-*Task Group* huwa li jippreżenta proposti/pjan strateġiku sabiex jiġi koordinat pakkett ta' servizz effiċjenti u olistiku li jittratta ma' dawn is-sitwazzjonijiet ta' natura tant sensittiva. Dan il-pakkett għandu jinkludi s-servizzi relatati mas-saħħa, infurzar tal-liġi, prosekuzzjoni ta' dawn il-każi u promozzjoni/appoġġ għall-vittma. Għal dan il-għan, ġie msejjaħ pjan li jġib flimkien entitajiet pubbliċi u privati, u l-assoċjazzjonijiet mhux governattivi sabiex jipprovdu servizzi bżonnjużi u immedjati lil persuni li għaddew minn attakk sesswali. Dan għandu jsir bi ħsieb li jiġi evitat duplikazzjoni ta' riżorsi, liema riżorsi huma diġà limitati ħafna f'dawn l-oqsma.

Il-proposta li ser tiġi ippreżentata hija għal ħolqien ta' tim ta' rispons (r*esponse team*) għal każi ta' abbużi sesswali li jinkludi infermiera forensika, ġinekologu, psikologu, spettur tal-pulizija, ħaddiema soċjali u persuna mill-*Victim Support Malta* li jkunu *on-call*. Meta persuna li tkun għaddiet minn esperjenza ta' attakk (abbuż) sesswali u tippreżenta ruħha l-isptar, l-vittma għandha tingħata attenzjoni medika immedjata mill-infermiera forensika f'kamra apposta fl-Isptar Mater Dei. Dan il-proċess issir sabiex tiġi evalwata l-gravità tal-każ in kwistjoni, u jiġi nfurmat s-SART (tim ta' rispons dwar attakk sesswali). Il-membri tas-SART *on-call* jirrispondi fil-pront għas-sejħa mill-isptar sabiex jipprovdu eżamijiet mediċi u forensiċi, kif ukoll jipprovdu intervent fil-pront għal promozzjoni/appoġġ lill-vittma. Ser ikun suġġerit ukoll li jiġi provdut appoġġ kontinwu u fit-tul minn persuni tal-*Victim Support Malta*.

Il-fatt li persuna tkun soffriet attakk sesswali huwa biżżejjed sabiex wieħed ġustament jingħata għajnuna b'mod olistiku u professjonali. Bis-saħħa t'hekk tiġi mgħejjuna tintemm il-mistħija ta' ħafna nies li jgħaddu minn din it-tip ta' aggressjoni. It-tisħiħ soċjali u l-leġitimizazzjoni tal-esperjenza trawmatika jista' jgħin biex tittrasforma l-attakk fiżiku minn esperjenza ta' biża u mistħija, għal waħda ta' kuraġġ u forza. Dan ma jfissirx li attakk sesswali hija esperjenza pożittiva għal kwalunkwe bniedem, iżda li huwa possibbli li taqbeż il-limiti tal-vittimizzazzjoni u l-konsegwenzi ta' ħsara.

Il-pjan strateġiku ser ikun kważi kompluta sal-aħħar tal-perjodu ta' rappurtar u huwa ppjanat li se tiġi ppreżentata lill-awtoritajiet qabel il-bidu tas-sajf.

Appendiċi Ħ

Rapport dwar il-proġett 3.43 tal-Fond Soċjali Ewropew *Dignity for Domestic Violence Survivors*

Dr Marceline Naudi Ph.D.(Manchester), M.A.(Bradford), B.A.
Project Leader

Wara diversi kuntatti mad-Dipartiment tal-Ippjanar u l-Koordinazzjoni tal-Prijoritajiet fi ħdan l-Uffiċċju tal-Prim Ministru dwar il-*grant agreement*, fl-aħħar, il-proġett *'Dignity for Domestic Violence Survivors'* inbeda f'Awwissu 2009, u dan billi ġie reklutat il-amministrattur tal-proġett.

L-ewwel attività tal-proġett li saret kienet iż-żjara ta' studju għal disa' ħaddiema mill-qasam tal-vjolenza domestika. L-għan ta' din iż-żjara ta' studju kien sabiex il-ħaddiema jitgħallmu kif f'pajjiżi Ewropej, xelters għall-vittmi ta' vjolenza domestika jgħinu lir-residenti tagħhom. Huma tgħallmu wkoll kif jippromovu l-inklużjoni soċjali permezz ta' impjieg u *self-employed*, li jista' jinkludi t-twaqqif ta' kooperattivi fl-operat tagħhom. Iż-żjara ta' studju saret fir-Repubblika Ċeka bil-kooperazzjoni tas-sieħeb barrani tal-proġett. Iż-żjara ta' studju kienet organizzata mill-Kummissjoni bil-kollaborazzjoni tar-rappreżentant tas-Sorijiet tal-Bon Pastur li hija responabbli tax-Xelter fir-Repubblika Ċeka. Meta rittornaw lura, il-parteċipanti li attendew kienu sodisfatti miż-żjara. Din iż-żjara ta' studju għenithom jitgħallmu mill-inizjattivi li l-ħaddiema jieħdu għar-residenti fix-Xelters sabiex ikunu jistgħu jintegraw fis-soċjetà.

Attività oħra tal-proġett huwa l-istudju ta' prevalenza dwar il-vjolenza domestika f'Malta. Bħalissa, l-uniku statistika li teżisti hija dik ta' dawk in-nies li jmorru jirrappurtaw inċidenti ta' vjolenza domestika jew lill-pulizija jew lill-Aġenzija Appoġġ. Ma nafu xejn dwar dawk li ma jirrappurtawx. Għalhekk dan l-istudju ser jagħti indikazzjoni attwali tal-prevalenza dwar il-vjolenza domestika kif ukoll dwar l-eżistenza jew inkella dwar dik li tista' tkun il-konnessjoni bejn il-vjolenza domestika u n-nisa li mhumiex impjegati bi qliegħ. Wara sejħa għall-offerti, l-istudju ngħata lil *M Fsadni & Associates*. Saru diversi laqgħat u kommunikazzjoni permezz tal-emajls sabiex jiġi finalizzat il-mod kif ser tinġabar l-informazzjoni u l-metodoloġija, kif ukoll it-taħriġ li ried jingħata lil dawk li kienu ser jagħmlu l-intervisti. Id-*data* issa kollha nġabret u l-ewwel rapport ġie preżentat fl-aħħar ta' Frar 2010 kif kien miftiehem fil-kuntratt tat-tender. Ir-riżultati tal-istudju ta' prevalenza għandhom jiġu preżentati lill-Kummissjoni sa Awwissu 2010. Is-Sottokumitat dwar ir-Riċerka u l-Ġbir ta' *Data* ħadem fuq din l-attività.

L-akbar parti tal-proġett hija l-kampanja ta' tkabbir ta' konoxxenza permezz tal-midja, u li t-tender għalija kien ippublikat fi Frar 2010. L-offerta kella tagħlaq f'April. Il-kampanja hija ppjanata li tibda fis-sajf tal-2010 u tispiċċa f'Novembru 2011. Is-Sottokumitat dwar it-Tkabbir ta' Konoxxenza

ħadem fuq din il-parti tal-proġett. Il-kampanja ta' tkabbir ta' konoxxenza permezz tal-midja ser tiffoka fuq il-vjolenza domestika u l-importanza li l-vittmi tal-vjolenza domestika jipparteċipaw fid-dinja tax-xogħol. Il-messaġġ li ser jingħata lil dawk li jwettqu l-vjolenza kif ukoll lill-pubbliku in ġenerali ser ikun li l-vjolenza domestika ma tistax tiġi aċċettata.

Parti oħra tal-proġett huwa t-taħriġ għad-diversi professjonisti li jkollhom kuntatt mal-qasam tal-vjolenza domestika. Dawn jinkludu l-professjonisti legali, l-professjonisti fis-settur tas-saħħa, l-professjonisti edukattivi, l-ħaddiema soċjali u lill-konsulenti dwar l-impjiegi. It-taħriġ ser jiffoka fuq żewġ elementi prinċipali: li titkabbar is-sensitività dwar l-aspett tal-vjolenza domestika; u informazzjoni dwar kif jista' jinstab xogħol għal dawk li jkunu ssuperaw problemi ta' vjolenza domestika. L-aħħar sezzjoni ser tkun dwar it-tfassil ta' protokolli sabiex jigwidaw il-ħidma bejn il-professjonisti fil-qasam tal-vjolenza domestika. It-taħriġ hu ppjanat li jsir f'Lulju 2010.

Sfortunatament l-amministratur tal-proġett irriżenja fl-aħħar ta' Jannar minħabba raġunijiet ta' saħħa. Sa tmien dan il-perjodu ta' rappurtar, kien għadu ma nstab ħadd minfloku, minħabba diversi kjarifiki li ntalbu min-naħa tal-*Line Ministry*.

Għalkemm qed isiru diversi attivitajiet mill-proġett, il-*Grant Agreement* għadu ma ġiex iffirmat.